

Kurskod: SKOK11
Termin: Vårterminen 2026
Handledare: Jörgen Eksell
Examinator: Camilla Nothhaft

När krisen når kronan

En kvalitativ studie om hur diskursiv legitimitet konstrueras i kriskommunikation

IBEN NEUHAUSER & VILMA GIDEBRATT

Lunds universitet
Institutionen för kommunikation
Examensarbete för kandidatexamen i strategisk kommunikation

Förord

Vi vill först och främst rikta ett stort tack till vår handledare Jörgen Eksell för allt stöd under arbetets gång. Vi är tacksamma för dina goda råd och ditt engagemang kring vår uppsats.

Du har fått oss att tro på vår idé och motiverat oss genom hela processen:

“En handledare är ju aldrig riktigt nöjd”, har gjort att vi alltid tänkt till ett extra varv, även när vi varit nöjda.

Vi vill även tacka våra familjer för värdefullt stöd och våra klasskamrater för alla långa dagar i skolan. Tillsammans har vi gjort den sista tiden på kandidatprogrammet både lärorik och rolig.

Slutligen vill vi tydliggöra att båda författarna har bidragit lika mycket till uppsatsen.

Iben Neuhauser

Vilma Gidebratt

2026-05-22

Abstract

This study examines how discursive legitimacy is constructed in strategic external crisis communication. Crisis communication and discursive legitimacy have rarely been studied together, although both fields examine how legitimacy is negotiated and maintained. Through a qualitative discourse analysis of multimodal media material, the study explores how language is used to manage a legitimacy threat against an institution. The study focuses on the Norwegian royal family's communication during the crisis surrounding Crown Princess Mette-Marit's connection to Jeffrey Epstein. The theoretical framework combines Situational Crisis Communication Theory, legitimacy theory and discursive legitimacy. The analysis shows how legitimacy is discursively constructed through three different layers: first, the interplay between discursive strategies; second, how responsibility is sorted through discursive positioning; and third, how the institution relates to broader values. The findings demonstrate how legitimacy is discursively constructed through an interplay in which language continuously draws boundaries between communicative tensions within strategies, responsibility distribution and institutional values. The study contributes to crisis communication research by applying a nuanced discursive legitimacy perspective to crisis. The study's main contribution is discursive boundary-drawing in crisis communication, which highlights how legitimacy is strategically communicated through the management of communicative tensions. In cases where an institution cannot be fully separated from the actor implicated in the crisis, discursive boundary-drawing becomes central to maintaining legitimacy.

Keywords: Crisis communication, Legitimacy, Discursive legitimacy, Discursive boundary-drawing, Monarchy, Discursive strategies, Discursive positioning, Institutional values

Number of characters including spaces: 96 328

Sammanfattning

Denna studie undersöker hur diskursiv legitimitet konstrueras i strategisk extern kriskommunikation. Kriskommunikation och diskursiv legitimitet har sällan studerats i relation till varandra, trots att båda forskningsfälten undersöker hur legitimitet förhandlas och upprätthålls. Genom en kvalitativ diskursanalys av multimodalt mediematerial undersöker studien hur språk används för att hantera ett legitimitetshot mot en institution. Studien fokuserar på det norska kungahusets kommunikation under krisen kring kronprinsessan Mette-Marits koppling till Jeffrey Epstein. Det teoretiska ramverket kombinerar Situational Crisis Communication Theory, legitimitetsteori och diskursiv legitimitet. Analysen visar hur legitimitet konstrueras diskursivt genom tre olika lager: först genom samspelet mellan diskursiva strategier, därefter genom hur ansvar sorteras genom diskursiv positionering, och slutligen genom hur institutionen förhåller sig till bredare värden. Resultatet visar hur legitimitet konstrueras diskursivt genom ett samspel där språket kontinuerligt drar gränser mellan kommunikativa spänningar inom strategier, ansvarsfördelning och institutionella värden. Studien bidrar till kriskommunikationsforskningen genom att applicera ett nyanserat diskursivt legitimitetsperspektiv på kris. Studiens huvudsakliga bidrag är diskursiv gränsdragning i kriskommunikation, som synliggör hur legitimitet strategiskt konstrueras genom hanteringen av kommunikativa spänningar. I krissituationer där en institution inte fullt ut kan separeras från den aktör som orsakat krisen, blir diskursiv gränsdragning centralt för att upprätthålla legitimitet.

Nyckelord: Kriskommunikation, Legitimitet, Diskursiv legitimitet, Diskursiv gränsdragning, Monarki, Diskursiva strategier, Diskursiv positionering , Institutionella värden

Antal tecken inklusive blanksteg: 96 328

Innehållsförteckning

1. Inledning	6
1.1 Syfte och frågeställningar	7
2. Tidigare forskning	9
2.1 Kriskommunikation	9
2.2 Diskursiv legitimering	11
3. Teori	13
3.1 Situational Crisis Communication Theory	13
3.2 Legitimitetsteori	15
3.3 Diskursiv legitimitet	16
3.3.1 Fem centrala element i diskursiv legitimitet	16
3.3.2 Samband mellan de fem elementen	18
4. Metod	20
4.1 Vetenskapligt perspektiv	20
4.2 Insamlingsmetod	20
4.2.1 Urval	21
4.2.2 Empiriskt material	21
4.3 Analysmetod	22
4.4 Metodologiska reflektioner	23
4.5 Etiska överväganden	24
5. Analys	25
5.1 Diskursiva legitimeringsstrategier i kriskommunikation	25
5.1.1 Krisen som förfluten händelse	25
5.1.2 Att omdefiniera krisens moraliska fokus	26
5.1.3 Legitimitet genom institutionella rammar	27
5.1.4 Att förklara agerande genom omständigheter	29
5.1.5 Samspel mellan strategierna	30
5.2 Diskursiv positionering och ansvarsfördelning	31
5.2.1 Individualisering av ansvar	31
5.2.2 Institutionell distansering	32
5.2.3 Ansvarsförskjutning	34
5.2.4 Tystnad som ansvarshandling	35
5.2.5 Relationen mellan ansvarspositioneringar	37
5.3 Institutionell legitimitet i relation till bredare föreställningar	37
5.3.1 Värdegemenskap	37
5.3.2 Kontinuitet och stabilitet	39
5.3.3 Återuppbyggnad av förtroende	40
5.3.4 Social acceptans	42
5.3.5 Samlad legitimitetskonstruktion	43
6. Diskussion och slutsatser	44
6.1 Förslag till vidare forskning	47
6.2 Råd till praktiker	47
Referenslista	48

Bilagor	53
Bilaga 1	53
Bilaga 2	53
Bilaga 3	54
Bilaga 4	55
Bilaga 5	56
Bilaga 6	56

1. Inledning

Kriser har blivit ett normaltillstånd för organisationer i ett samhälle präglad av snabb informationsspridning och intensiv mediebevakning. Organisationer kan när som helst hamna i situationer där deras agerande granskas, ifrågasätts och diskuteras offentligt (Frandsen & Johansen, 2020). I sådana sammanhang blir kriser inte enbart händelser att hantera, utan också situationer där organisationers legitimitet sätts på spel. Eftersom legitimitet bygger på social acceptans blir offentligt förtroende avgörande, samtidigt som detta förtroende snabbt kan utmanas i samband med kriser (Díez-De-Castro & Peris-Ortiz, 2018).

För institutioner vars legitimitet vilar på historisk kontinuitet och symboliskt värde kan kriser få särskilt stora konsekvenser, eftersom sådana institutioner är beroende av att deras historia och symbolik fortsatt uppfattas som meningsfulla och trovärdiga (Urde et al., 2007). I sådana fall handlar kriskommunikation om att upprätthålla de värden och föreställningar som institutionens legitimitet bygger på. Monarkier utgör en institution av denna typ, eftersom deras legitimitet är starkt beroende av allmänhetens stöd (Balmer et al., 2006). Detta aktualiseras när en kunglig företrädare förknippas med en person som symboliserar motsatsen till de värden monarkin förväntas representera. Den rådande krisen kring Norges kronprinsessa Mette-Marits koppling till Jeffrey Epstein är ett exempel på denna problematik. Fallet fick stor uppmärksamhet när nya utredningsfiler kring Epstein visade att deras kontakt varit mer omfattande och personlig än vad som tidigare varit känt (Palm Ekspong, 2026). Kronprinsessan förekommer runt 1 000 gånger i dokumenten (Ekman & Strömberg, 2026), och i mejl från åren 2011-2014 framgår det att de hade återkommande kontakt, planerade möten, utbyte boktips och samtalade om olika ämnen, bland annat kvinnor. Kontakten ska ha inletts efter att Epstein redan dömts för sexualbrott mot en minderårig flicka (Palm Ekspong, 2026).

Fallet aktualiserar därmed en bredare legitimitetsproblematik. Här rör det sig inte enbart om en olämplig privat relation, utan om en relation som riskerar att påverka hur både kronprinsessan och kungahuset uppfattas. Epstein representerar ett moraliskt sammanhang präglad av sexuella övergrepp, maktmissbruk, elitnätverk och social status. För ett kungahus, vars legitimitet vilar på helt andra värden, kan en sådan koppling skapa betydande utmaningar. Krisen blir därför en fråga om hur kronprinsessans relation med Epstein kan

påverka hela institutionens legitimitet. Det centrala problemet uppstår i hur kungahuset strategiskt ska kommunicera krisen för att bevara institutionens legitimitet.

Vaara et al. (2024) beskriver legitimitet som något diskursivt konstruerat och visar att det fortfarande finns behov av fördjupad kunskap om diskursiv legitimitet. Samtidigt har kriskommunikationsforskningen i hög grad fokuserat på hur organisationer väljer responsstrategier utifrån graden av tillskrivet ansvar i en kris (Coombs, 2007). Detta innebär att kriskommunikationsforskningen undersökt vilka strategier organisationer använder när legitimitet hotas, medan den diskursiva legitimitetsforskningen analyserat hur legitimitet språkligt upprätthålls (Coombs, 2007; Vaara et al., 2024). Trots att båda forskningsfälten behandlar hur legitimitet förhandlas och upprätthålls, har de i begränsad utsträckning studerats i relation till varandra. Detta pekar på ett tydligt forskningsgap: hur legitimitet diskursivt konstrueras i strategisk extern kriskommunikation. Därmed finns ett behov av att undersöka hur språk strategiskt bidrar till att konstruera legitimitet i kriser, specifikt i institutioner vars legitimitet redan är starkt förankrad och behöver upprätthållas.

1.1 Syfte och frågeställningar

Mot denna bakgrund är syftet med studien att undersöka hur diskursiv legitimitet konstrueras i strategisk extern kriskommunikation, med fokus på hur diskursiva praktiker används för att upprätthålla institutionell legitimitet i krissituationer. Studien bidrar därmed till forskningsfältet strategisk kommunikation genom att applicera ett diskursivt legitimitetsperspektiv på kriskommunikation. För att besvara studiens syfte formuleras följande frågeställningar:

- Hur används diskursiva strategier för att hantera en kris och dess legitimitetsutmaningar?
- Hur positioneras ansvar diskursivt mellan individ och institution i kriskommunikation?
- Hur upprätthålls institutionell legitimitet diskursivt i relation till bredare samhälleliga föreställningar?

Frågeställningarna besvaras genom en diskursanalys av det norska kungahusets kriskommunikation, i samband med den rådande krisen kring Mette-Marits koppling till

Jeffrey Epstein. Studien avgränsas till extern kommunikation, vilket innebär att interna processer och publikens tolkningar inte inkluderas i analysen. Fokus ligger därmed på hur legitimitet konstrueras i kriskommunikationen, snarare än hur den uppfattas. Studien avgränsas vidare genom att inte eftersträva generalisering till andra typer av institutioner eller kriser. Analysen riktas mot hur språkliga praktiker används för att konstruera legitimitet, med särskilt fokus på hur diskursiva strategier, diskursiv ansvarsfördelning och diskursiv koppling till bredare samhälleliga föreställningar uttrycks i kommunikationen.

2. Tidigare forskning

Detta kapitel ger en översikt av tidigare forskning, med fokus på kriskommunikation och diskursiv legitimitet. Inledningsvis behandlas kriskommunikationens utveckling och utgångspunkter, särskilt hur frågor om ansvar och legitimitet har förståtts i relation till kriser. Därefter introduceras forskning om diskursiv legitimitet, där legitimitet förstås som språkligt konstruerat. Genom denna genomgång identifieras centrala teman och forskningsgap som motiverar studiens syfte.

2.1 Kriskommunikation

Kriskommunikation har vuxit fram som ett tvärvetenskapligt forskningsområde och har under senare tid etablerats som ett självständigt fält (Diers-Lawson, 2020). Tidigare forskning visar att organisationers sätt att kommunicera under kriser har en avgörande betydelse för hur krisen utvecklas och vilka konsekvenser den får. O'Rourke och Smith (2023) framhåller att det inte enbart är krisen i sig som påverkar utfallet, utan också hur organisationen agerar och kommunicerar när den utsätts för granskning.

En central utveckling inom den nyare kriskommunikationsforskningen är att fokus i allt högre grad har flyttats från organisationens agerande till relationen mellan organisationen och dess intressenter. Diers-Lawson (2020) betonar att intressenter är avgörande för om organisationers krishantering lyckas eller misslyckas, särskilt i ett globalt och digitalt medielandskap där kriser snabbt sprids över flera plattformar. På liknande sätt framhåller Ndlela (2019) behovet av ett intressentorienterat perspektiv genom hela kriskommunikationsprocessen, där frågor om risk, relationer, rykte och förtroende behöver hanteras tillsammans. Sammantaget visar denna forskning att kriskommunikation inte kan förstås som en enkelriktad process där organisationen formulerar ett budskap till en passiv publik. Istället formas krisens betydelse i relationen mellan organisationen och dess intressenter (Diers-Lawson, 2020; Ndlela, 2019).

Kriser kan förstås som processer där legitimitet prövas och omformas, vilket gör kris och legitimitet till nära sammanlänkande fenomen (Falkheimer, 2021). Detta gör legitimitet till en central aspekt inom kriskommunikation. Peng et al. (2021) beskriver kriskommunikation som ett sätt att upprätthålla och återställa legitimitet när organisationer befinner sig i kris. Om

organisationers agerande uppfattas avvika från etablerade normer för vad som anses vara lämpligt organisatoriskt beteende riskerar de att förlora legitimitet (Peng et al., 2021). Svenbro och Wester (2023) visar på liknande sätt hur legitimitet i strategisk kriskommunikation både kan utmanas och försvaras i mötet mellan olika aktörer, där kommunikationen blir en central del av hur auktoritet, ansvar och handlingsutrymme legitimeras under kriser. För att förstå hur legitimitetsutmaningar hanteras har kriskommunikationsforskningen utvecklat flera perspektiv som analyserar hur organisationer genom strategisk kommunikation försöker bemöta kriser och påverka omgivningens uppfattningar (Falkheimer, 2021).

Ett centralt perspektiv handlar om hur organisationer väljer och anpassar kommunikativa responsstrategier i relation till krisen. Coombs (2007) bidrar med en förståelse för hur organisationer väljer och anpassar sina krisresponsstrategier beroende på graden av ansvar som tillskrivs dem i en kris, och synliggör därmed kommunikationens strategiska funktion i legitimitetsskapande processer. På liknande sätt betonar Benoit (2014) att organisationer kan använda olika kommunikativa och retoriska strategier för att reparera sitt rykte efter en kris, men att valet av strategi behöver förstås i relation till krisens karaktär. Tillsammans har dessa perspektiv varit viktiga för att förstå vilka strategier organisationer använder i kriser och hur dessa kan anpassas efter krisen (Coombs, 2007; Benoit, 2014). Samtidigt pekar flera studier på att kriskommunikation inte enbart handlar om val av strategi, utan också om språkets betydelse i legitimitetsskapande processer. Organisationer använder retoriska och språkliga strategier för att motivera sina handlingar, påverka intressenters uppfattningar och upprätthålla legitimitet i krissituationer (Higgins & Walker, 2012; Hossain et al., 2019; Yang et al., 2026). Peng et al. (2021) visar dessutom att organisationers språkliga val varierar beroende på vilken typ av legitimitet som hotas, vilket understryker att språket anpassas efter krisen.

Tidigare forskning visar att organisationer använder strategier och retorik för att hantera kriser samt att språk är en central resurs i kriskommunikation. Genomgången visar dock att språkets sätt att upprätthålla legitimitet i kriskommunikation fortfarande behöver undersökas mer djupgående. Mot denna bakgrund behandlas diskursiv legitimering i nästa avsnitt.

2.2 Diskursiv legitimering

Inom den diskursiva legitimeringsforskningen betraktas legitimitet inte som ett stabilt eller givet tillstånd, utan som något som kontinuerligt konstrueras genom språkliga och sociala praktiker (Vaara et al., 2024). Ågren et al. (2025) framhåller legitimering som en bredare diskursiv praktik, där strategisk kommunikation spelar en central roll i hur legitimitet formas. Studien visar hur offentliga och institutionella aktörer använder kommunikation för att skapa förståelse, acceptans och stöd kring frågor som kräver legitimitet i relation till allmänheten. På liknande sätt menar Vaara et al. (2024) att legitimitet förstås som ett resultat av diskursiva processer där aktörer genom språk och berättelser formar hur organisationer och institutioner uppfattas. Enligt Vaara och Tienari (2011) framträder narrativ som en central legitimeringsresurs. Berättelser fungerar som diskursiva resurser i organisatoriska förändringsprocesser, där narrativ både kan legitimera och ifrågasätta förändring (Vaara & Tienari, 2011). Rehnberg och Grafström (2026) tar upp begreppet storytelling, och menar på samma sätt hur detta kan fungera som en legitimerande praktik i offentliga organisationers kommunikation. Lawrence och Suddaby (2006) visar vidare att exempelvis semiotik kan bidra till en fördjupad förståelse av hur legitimitet hanteras och konstrueras i språket. Sammantaget visar dessa studier att berättande inte enbart handlar om att kommunicera vad organisationer gör, utan om att diskursivt forma hur de förstås och legitimeras (Vaara et al., 2024; Vaara & Tienari, 2011; Rehnberg & Grafström, 2026; Lawrence & Suddaby 2006).

Tidigare forskning har även identifierat diskursiva legitimeringsstrategier. Vaara et al. (2006) särskiljer och analyserar legitimeringsstrategier såsom normalisering, auktorisering, rationalisering, moralisering och narrativisering (Vaara et al., 2006). Flera av strategierna kan förstås som återkommande diskursiva mönster, där hänvisningar till auktoritet, moral, rationalitet och narrativ används för att legitimera aktörer, handlingar och institutioner i olika sammanhang (Van Leeuwen, 2007). På liknande sätt visar Vaara (2014) hur liknande strategier används i politiskt och ekonomiskt laddade kriser, där olika aktörer konkurrerar om att definiera och tolka händelser. Simonsen (2019) visar vidare hur legitimeringsstrategier kan utvecklas för att stärka budskap och uppfattas som övertygande hos den målgrupp de riktar sig till. Tillsammans illustrerar dessa studier hur legitimitet konstrueras genom strategier och vilka diskursiva resurser som används (Vaara et al., 2006; Van Leeuwen, 2007; Simonsen, 2019).

Tidigare forskning visar att diskursiv legitimering sker genom flera språkliga resurser, såsom narrativ, strategier, positioneringar och värdebaserade argument. Samtidigt pekar Vaara et al. (2024) på att det fortfarande finns flera underutvecklade områden inom forskningen kring diskursiv legitimering. Vaara et al. (2024) föreslår en fördjupning av forskningen inom diskursiva element och relationerna mellan dem. Samtidigt finns det även begränsad kunskap kring utvecklingen av dessa områden i relation till krissituationer.

Sammanfattningsvis visar den övergripande forskningen att kriskommunikation och legitimitet är nära sammanlänkade fenomen (Falkheimer, 2021). Forskning inom kriskommunikation har fokuserat på hur organisationer väljer responsstrategier för att skydda eller återupprätta legitimitet vid kriser, exempelvis genom SCCT och studier av strategiska krisresponser (Coombs, 2007; Peng et al., 2021; Svenbro & Wester, 2023). Samtidigt visar forskning om diskursiv legitimitet att legitimitet inte är ett givet tillstånd, utan något som konstrueras genom språk, narrativ, positioneringar och strategiska språkliga resurser (Vaara et al., 2006; Vaara, 2014; Vaara et al., 2024). Dessa två forskningsfält har därmed delvis behandlat liknande frågor kring legitimitet, men ofta var för sig: kriskommunikationsforskningen har främst undersökt vilka strategier organisationer använder i kriser för att upprätthålla legitimitet, medan den diskursiva legitimitetsforskningen har fokuserat på hur legitimitet språkligt skapas, upprätthålls och utmanas i organisatoriska och institutionella sammanhang.

Det som fortfarande saknas är därför fördjupad kunskap om hur legitimitet faktiskt konstrueras genom språk i strategisk extern kriskommunikation. Denna kunskapslucka blir särskilt tydlig i relation till institutioner med redan etablerad legitimitet, där kommunikationen inte främst handlar om att skapa legitimitet från grunden, utan om att diskursivt försvara en redan starkt förankrad legitimitet som hotas i kris. I studien appliceras därmed diskursiv legitimering som ett nyanserat perspektiv på strategisk extern kriskommunikation för att bidra med ny kunskap inom kriskommunikationsfältet.

3. Teori

I detta kapitel presenteras studiens teoretiska ramverk, som utgår från tre teoretiska perspektiv: Situational Crisis Communication Theory (SCCT), legitimitetsteori och diskursiv legitimitet. Tillsammans används de för att analysera hur diskursiv legitimitet konstrueras i kriskommunikation. SCCT bidrar med förståelse för krisresponsstrategier och ansvarstillskrivning, medan legitimitetsteori synliggör krisens koppling till förtroende, normer och värderingar. Diskursiv legitimitet används för att undersöka hur legitimitet omförhandlas genom språk, med fem diskursiva element som teoretisk fördjupning.

3.1 Situational Crisis Communication Theory

Situational Crisis Communication Theory, utvecklad av W. Timothy Coombs (2007), utgör en central teoretisk modell inom kriskommunikationsforskningen. Teorin tar sin utgångspunkt i att kriser innebär ett hot mot organisationens anseende och att kriskommunikation därför kan användas strategiskt för att skydda och återställa detta (Coombs, 2007). SCCT erbjuder ett evidensbaserat ramverk för att förstå hur intressenter reagerar på kriser, både i termer av de hot mot organisationens rykte som uppstår och hur olika responsstrategier påverkar dessa reaktioner (Coombs, 2007).

Genom att koppla samman krissituationen med intressenters ansvarstillskrivning möjliggör teorin bedömningar av vilka kommunikativa strategier som är mest effektiva i en given situation (Coombs, 2007). SCCT bygger vidare på perspektiv från attributionsteorin, där ett centralt antagande är att människor vid negativa händelser söker orsaksförklaringar och tillskriver ansvar. Detta påverkar i sin tur hur organisationens handlingar tolkas och ges mening, vilket får konsekvenser för hur legitimitet konstrueras (Coombs, 2007; Heide & Simonsson, 2016).

Enligt Frandsen och Johansen (2017) är klassificeringen av kriser utifrån graden av tillskrivet ansvar en central del av SCCT. Teorin presenterar tre övergripande kriskategorier: offerkluster, där organisationen själv betraktas som ett offer och tillskrivs lågt ansvar; oavsiktligt kluster, där händelsen uppfattas som oavsiktlig och organisationen tillskrivs måttligt ansvar; samt förhinderingsbara kluster, där organisationen anses ha kunnat förhindra

händelsen och därför tillskrivs högt ansvar. Denna kategorisering utgör det första steget i bedömningen av en kris och fungerar som grund för valet av kommunikativa strategier (Frandsen & Johansen, 2017).

Vidare menar Frandsen och Johansen (2017) att bedömningen av krisens potentiella hot mot organisationens anseende är en tvåstegsprocess. I det första steget identifieras kristypen, medan det andra steget innebär att fastställa om det finns faktorer som kan förstärka eller påverka hur ansvar tillskrivs (Frandsen & Johansen, 2017). Detta baseras på tre faktorer: organisationens krishistorik, organisationens tidigare anseende samt hur allvarlig krisen är (Frandsen & Johansen, 2017). Dessa bidrar till att forma graden av tillskrivet ansvar och därmed vilka responsstrategier som anses lämpliga.

SCCT presenterar därefter elva responsstrategier som organiseras i fyra huvudkategorier: förnekande, förminskning, återuppbyggnad och förstärkning (Heide & Simonsson, 2016). Frandsen och Johansen (2017) beskriver förnekelse som en strategi som syftar till att avvisa kopplingen mellan organisationen och krisen, exempelvis genom att förneka ansvar eller tillskriva externa aktörer skulden. Förminskning används för att reducera organisationens ansvar eller krisens allvar, exempelvis genom att framställa händelsen som ett misstag eller något utanför organisationens kontroll (Frandsen & Johansen, 2017). Återuppbyggnad innebär ett mer omfattande ansvarstagande, där organisationen exempelvis ber om ursäkt eller erbjuder kompensation i syfte att återställa förtroendet. Slutligen syftar förstärkning till att stärka organisationens image genom att lyfta fram tidigare goda handlingar eller positiva relationer, vilket ofta används som ett komplement till övriga strategier (Frandsen & Johansen, 2017).

En viktig princip inom SCCT är att graden av tillskrivet ansvar påverkar vilken typ av responsstrategi som är mest lämplig (Frandsen & Johansen, 2017). Beroende på om organisationen tillskrivs lågt, måttligt eller högt ansvar kan den dra nytta av att tillämpa antingen mer defensiva eller mer tillmötesgående strategier i kommunikationen (Frandsen & Johansen, 2017). På så sätt etablerar SCCT en tydlig koppling mellan kriskommunikation och upprätthållandet av organisatorisk legitimitet, där kommunikationen fungerar som ett strategiskt verktyg för att skydda eller återställa förtroendet hos omgivningen.

3.2 Legitimitetsteori

Legitimitetsteori har vuxit fram inom organisation- och institutionell teori och utgör en central utgångspunkt för att förstå relationen mellan organisationer och det samhälle som de verkar i (Díez-De-Castro & Peris-Ortiz, 2018). Enligt Suchman (1995) kan legitimitet förstås som det sociala erkännande som gör det möjligt för en aktör att verka inom givna institutionella ramar. Vidare beskriver Suchman (1995) legitimitet som en generaliserad uppfattning att en aktörs handlingar är önskvärda inom ett socialt konstruerat system. Denna definition betonar att legitimitet inte är en inneboende egenskap hos organisationer, utan en kollektiv upplevelse och något som uppstår i relation till en social publik (Bitektine & Haack, 2015). Därmed är legitimitet beroende av samhällets gemensamma uppfattningar (Suchman, 1995).

Legitimitet blir därmed särskilt relevant i krissituationer, eftersom kriser ofta innebär att organisationers handlingar ifrågasätts, vilket kan påverka hur de uppfattas av sin omgivning (Díez-De-Castro & Peris-Ortiz, 2018). Díez-De-Castro och Peris-Ortiz (2018) menar att social acceptans i detta avseende är en grundläggande förutsättning för organisationers legitimitet, då det i grunden bygger på att handlingar uppfattas som lämpliga i förhållande till samhällets rådande normer och värderingar (Díez-De-Castro & Peris-Ortiz, 2018). När denna sociala acceptans utmanas riskerar organisationens legitimitet att försvagas, vilket i sin tur begränsar dess möjligheter att upprätthålla sin position. Detta tydliggör legitimitetens centrala betydelse i kris (Díez-De-Castro & Peris-Ortiz, 2018).

Dowling och Pfeffer (1975) framhåller att legitimitet upprätthålls genom att anpassa organisationens handlingar så att de uppfattas som förenliga med rådande normer och värderingar. När en diskrepans uppstår mellan organisationens agerande och samhällets uppfattningar kan legitimiteten ifrågasättas (Dowling & Pfeffer, 1975). För att hantera detta kan organisationer förändra sitt faktiska handlande eller kommunicera på ett sätt som återställer överensstämmelsen med omgivningens förväntningar. Dowling och Pfeffer (1975) argumenterar därför för att legitimitet är något som kontinuerligt förhandlas och återupprättas.

Inom institutionell teori kopplas legitimitet till bredare sociala strukturer och kulturella uppfattningar (Meyer & Rowan, 1977). Enligt Meyer och Rowan (1977) formas organisationer av institutionaliserade regler om vad som uppfattas som legitimt och att de anpassar sina strukturer i enlighet med dessa, även när det inte nödvändigtvis bidrar till den

faktiska verksamheten (Meyer & Rowan, 1977). Detta eftersom en överensstämmelse med institutionella normer bidrar till ökad legitimitet och därmed bättre förutsättningar för organisationens överlevnad (Meyer & Rowan, 1977; Díez-De-Castro & Peris-Ortiz, 2018).

3.3 Diskursiv legitimitet

Diskursiv legitimitet betonar att legitimitet formas och konstrueras genom språkliga och kommunikativa praktiker (Vaara et al., 2024). I detta perspektiv riktas uppmärksamheten mot hur aktörer genom diskursiva uttryck ger handlingar och beslut mening i relation till vad som framstår som legitimt inom en viss kontext (Vaara, 2014; Van Leeuwen, 2007). Detta innebär att legitimitet inte betraktas som ett resultat av kommunikation, utan som något som kontinuerligt produceras genom diskursiva praktiker.

Vidare menar Vaara (2014) att dessa diskursiva processer är nära kopplade till institutionella sammanhang, där vissa sätt att tala ges större genomslag än andra (Vaara, 2014). Språket fungerar därmed som ett centralt medel genom vilket legitimitet både etableras och ifrågasätts, samtidigt som det reproducerar bredare normer och ideologiska antaganden (Van Leeuwen, 2007). Återkommande diskursiva mönster, såsom hänvisningar till auktoritet, moral, rationalitet och narrativ, utgör centrala resurser i dessa processer och möjliggör hur legitimitet formas i olika sammanhang (Van Leeuwen, 2007). Auktoritet innebär att handlingar legitimeras genom hänvisningar till personer, institutioner, regler eller traditioner som uppfattas som trovärdiga. Moral handlar om att något framställs som rätt, ansvarsfullt eller förenligt med gemensamma värderingar (Van Leeuwen, 2007). Vidare förklarar Van Leeuwen (2007) rationalitet som att handlingar legitimeras genom logiska förklaringar eller praktiska skäl. Narrativ syftar på berättelser där händelser kopplas samman över tid och ges mening genom orsaker och konsekvenser (Van Leeuwen, 2007).

3.3.1 Fem centrala element i diskursiv legitimitet

Vaara et al. (2024) utvecklar ett integrerat teoretiskt ramverk för diskursiv legitimitet som bygger på en genomgång av tidigare studier om legitimeringsprocesser, samtidigt som riktningar för framtida forskning identifieras (Vaara et al., 2024). Modellen fokuserar på fem centrala element: strategier, positioner, grunder, temporalitet och arenor. Tillsammans ger dessa en helhetsförståelse av hur legitimitet formas, konstrueras och omförhandlas i sociala och organisatoriska sammanhang (Vaara et al., 2024). Genom att integrera insikter från

tidigare forskning synliggör ramverket hur legitimering är en komplex och dynamisk process där flera element samverkar (Vaara et al., 2024). Detta gör modellen särskilt relevant för att analysera krissituationer där legitimitet snabbt kan ifrågasättas och behöver hanteras diskursivt.

Ett första element rör diskursiva strategier, vilka omfattar olika typer av argumentation och språkliga grepp som aktörer använder för att forma, stärka eller utmana legitimitet. Enligt Vaara et al. (2024) kan sådana strategier ha många uttryck, exempelvis genom logiska argument (logos), känslomässiga argument (pathos) och auktoritetsbaserade argument (ethos). Utöver dessa klassiska retoriska former används även mer specifika strategier såsom moraliserande argument, värdebaserade ståndpunkter, samt argument som bygger på att något framställs som naturligt eller oundvikligt (Vaara et al., 2024). Vidare spelar även retoriska verktyg en central roll, där metaforer, metonymier och ironi används för att skapa starka och ofta förenklade bilder av verkligheten (Vaara et al., 2024).

Diskursiva positioner handlar om vem som har möjlighet att tala, bli hörd och uppfattas som trovärdig i legitimeringsprocesser (Vaara et al., 2024). Legitimitet är i hög grad beroende av sociala roller, identiteter och maktpositioner. Aktörer med etablerad auktoritet eller starka institutionella positioner har ofta större möjligheter att påverka diskursen och därmed legitimiteten (Vaara et al., 2024). Enligt Vaara et al. (2024) kan även mindre auktoritativa aktörer utmana dominerande uppfattningar genom alternativa berättelser och argument. Vidare menar Vaara et al. (2024) att auktoritet konstrueras språkligt, exempelvis genom att hänvisa till expertis, vetenskap, politik eller andra legitima kunskapsformer. På så sätt är positioner inte enbart givna, utan kan aktivt skapas och förstärkas genom retoriska och diskursiva handlingar.

Enligt Vaara et al. (2024) syftar diskursiva grunder på de underliggande antaganden, värderingar och idéer som legitimering bygger på. Dessa grunder kan vara både explicita och implicita, och omfattar allt från logiska strukturer i argumentation till djupare ideologiska föreställningar. Även narrativa strukturer spelar en viktig roll, där berättelser om dåtid, nutid och framtid används för att skapa mening och legitimitet. Dessa berättelser bygger ofta på etablerade kulturella eller ideologiska mönster som tas för givna (Vaara et al., 2024). Ideologiska antaganden, såsom nyliberalism, nationalism eller humanism, påverkar också hur

legitimitet konstrueras och tolkas (Vaara et al., 2024). Dessa ideologier fungerar som tolkningsramar som både möjliggör och begränsar vilka argument som uppfattas som giltiga.

Diskursiv temporalitet avser hur legitimering utvecklas över tid (Vaara et al., 2024).

Legitimitet är inte statisk utan förändras genom pågående processer där argument, tolkningar och sociala förhållanden ständigt omförhandlas. Forskningen visar att legitimering ofta sker i olika faser, där aktörer justerar sina strategier beroende på historiska och samtida omständigheter. Historisk kontext spelar en viktig roll eftersom tidigare händelser och etablerade berättelser påverkar hur nutida handlingar förstås och rättfärdigas (Vaara et al., 2024). En central aspekt är också narrativ rekonstruktion, där aktörer omtolkar det förflutna och skapar framtidsbilder för att stärka sin position i nuet. Genom sådana berättelser kan legitimitet både byggas upp och utmanas över tid (Vaara et al., 2024).

Diskursiva arenor syftar på de sammanhang där legitimering sker, exempelvis i organisationer, medier, offentliga debatter eller digitala plattformar (Vaara et al., 2024). Olika arenor har olika regler, logiker och maktstrukturer, vilket påverkar hur legitimitet skapas och upprätthålls. Särskilt medier har identifierats som en central arena eftersom de både speglar och formar allmänhetens uppfattningar (Vaara et al., 2024). Genom nyhetsrapportering, sociala medier och andra kommunikationskanaler kan legitimitet förstärkas eller undermineras. Arenans karaktär påverkar således vilka diskursiva strategier som är effektiva och vilka aktörer som får inflytande (Vaara et al., 2024). Legitimitet är därför alltid kontextberoende och beroende av var den sociala interaktionen äger rum.

3.3.2 Samband mellan de fem elementen

Vaara et al. (2024) illustrerar även sambanden mellan elementen (Bilaga 1). I modellen, från vänster till höger, framgår att diskursiva positioner påverkar aktörers möjligheter att delta i legitimeringsprocesser och vilka strategier de har tillgång till eller kan dra nytta av (Bilaga 1). Ramverket synliggör även hur diskursiva grunder skapar förutsättningar och gränser för vilka diskursiva positioner som kan intas (Vaara et al., 2024).

Det ömsesidiga och dynamiska samspelet mellan modellens centrala komponenter betonas även i figuren (Bilaga 1). Samspelet mellan dessa centrala element formas av den kontext där det äger rum, vilket innebär att olika diskursiva arenor påverkar hur legitimeringsprocesser utvecklas och tar form (Vaara et al., 2024). En ytterligare central dimension i modellen är

tidsaspekten, där processerna ska förstås som dynamiska förlopp som förändras över tid. Detta illustreras genom modellens pilar för tidseffekter i den övre delen av figuren (Bilaga 1). Slutligen visar modellen att medvetna diskursiva strategier kan ha både legitimerande och delegitimerande effekter på det fenomen eller den aktör som står i fokus (Vaara et al., 2024). Samtidigt finns en underliggande påverkan från de diskursiva grunderna, som definierar vad som överhuvudtaget uppfattas som legitimt i en viss kontext (Vaara et al., 2024). Ramverket synliggör därmed det dynamiska samspelet mellan samtliga element som en central del av diskursiv legitimering.

4. Metod

Detta kapitel redogör för de metodologiska utgångspunkterna och studiens genomförande. Inledningsvis presenteras det vetenskapliga perspektivet som ligger till grund för studien, följt av en beskrivning av insamlingsmetod, urval och det empiriska materialet. Därefter redogörs för analysmetoden och hur materialet har bearbetats i relation till studiens syfte och frågeställningar. Avslutningsvis diskuteras metodologiska reflektioner och etiska överväganden för att synliggöra studiens kvalitet.

4.1 Vetenskapligt perspektiv

Studien utgår från en interpretativ forskningsansats, där social verklighet förstås som något som skapas och ges mening genom språk och social interaktion (Prasad, 2005). Enligt Prasad (2005) riktas uppmärksamheten inom ett interpretativt perspektiv mot hur individer och organisationer tolkar och skapar förståelse för sin omvärld i specifika kontexter. Kunskap betraktas därmed som kontextberoende, och forskarens förförståelse blir en del av tolkningsprocessen (Prasad, 2005). I denna studie innebär det interpretativa perspektivet att legitimitet inte betraktas som en fast egenskap hos en organisation, utan som något konstruerat genom språkliga och kommunikativa processer. Perspektivet möjliggör därmed en analys av hur det norska kungahusets kriskommunikation formar förståelsen av krisen, konstruerar ansvar mellan individ och institution samt kopplar institutionen till värden och normer. Det vetenskapliga perspektivet motiverar även studiens kvalitativa ansats. En kvalitativ metod är lämplig eftersom studien syftar till att undersöka hur diskursiv legitimitet konstrueras i strategisk kriskommunikation, snarare än att kvantifiera eller fastställa generella samband. Enligt Silverman (2017) är kvalitativ forskning särskilt relevant vid studier av sociala fenomen där fokus ligger på meningsskapande processer.

4.2 Insamlingsmetod

Insamlingsmetoden i studien utförs genom mediastudier, vilket innebär att material samlas in från olika typer av offentligt tillgängliga mediekällor (Bryman et al., 2025). Detta är relevant eftersom studien undersöker hur det norska kungahuset kommunicerar externt i en krissituation. Genom mediastudier kan olika former av kommunikativt material analyseras,

vilket möjliggör en bredare undersökning av hur diskursiv legitimitet konstrueras i kriskommunikationen.

4.2.1 Urval

Urvalet i studien är strategiskt, vilket av Patton (1990) benämns som “purposeful sampling” och innebär att informationsrika fall väljs ut för att möjliggöra en fördjupad analys av det fenomen som ska undersökas. Eftersom studien inte syftar till statistisk generalisering, utan till att förstå hur diskursiv legitimitet konstrueras i ett specifikt sammanhang, är ett strategiskt urval relevant. Det norska kungahuset och krisen kring kronprinsessan Mette-Marits koppling till Epstein utgör ett informationsrikt fall eftersom krisen aktualiserar frågor om ansvar, förtroende och institutionell legitimitet. Fallet är särskilt relevant då kronprinsessan både är en enskild individ och en representant för institutionen. Kriskommunikationen blir därmed central att analysera för att identifiera hur ansvar fördelas mellan individ och institution samt hur institutionens legitimitet diskursivt hanteras när den utmanas. Urvalet har gjorts utifrån kriteriet att endast kommunikation som behandlar den aktuella krisen inkluderas. Genom detta kriteriebaserade strategiska urval säkerställs att det empiriska materialet är direkt kopplat till studiens syfte och frågeställningar.

4.2.2 Empiriskt material

Det empiriska materialet utgörs av det norska kungahusets externa kriskommunikation i samband med den aktuella krisen. Som framgår av tabellen (Bilaga 2) består det huvudsakliga materialet av en ungefär 21 minuter lång videointervju med kronprinsessan Mette-Marit samt pressmeddelanden publicerade på kungahusets officiella webbplats. Videointervjun med kronprinsessan genomfördes av Norsk rikskringkasting (NRK), men har i denna studie hämtats genom Sveriges Televisions (SVT) publicerade version. Samtliga citat från intervjun är översatta till svenska av SVT. Dessa material utgör analysens kärna, eftersom de innehåller de mest explicita formuleringarna av krisen, ansvarsfördelningen och institutionens position.

Utöver detta inkluderas även inlägg från kungahusets Instagramkonto som ett kompletterande material. Instagrammaterialet används främst som ett stöd för att förstå den bredare kommunikationskontexten, snarare än som en central del av analysen. Det möjliggör en viss förståelse för hur kungahusets kommunikation anpassas till en mer visuell och publiknära plattform. Materialet kan därmed förstås som multimodalt, eftersom det omfattar textuella,

visuella och audiovisuella uttryck (Machin & Mayr, 2023). Eftersom materialet består av flera kommunikationsformer beaktas även multimodala aspekter i analysen (Machin & Mayr, 2023; Kress & Bezemer, 2023). Studiens huvudsakliga fokus ligger på de språkliga och diskursiva formuleringarna. De visuella och audiovisuella aspekterna analyseras inte fristående, utan endast i relation till hur de förstärker och nyanserar innebörden i de språkliga formuleringarna.

4.3 Analysmetod

Studien utgår från en abduktiv ansats, där analysen rör sig växelvis mellan teori och empiri (Eksell & Thelander, 2014). Inledningsvis används studiens teoretiska utgångspunkter som en analytisk grund i kodningen av materialet. I takt med att analysen utvecklas omprövas begreppen i relation till empirin, vilket möjliggör en fördjupad förståelse av hur diskursiv legitimitet konstrueras i det studerade materialet. Diskursanalys används som övergripande analysmetod för att undersöka hur språk bidrar till att konstruera legitimitet i kriskommunikation. I linje med studiens interpretativistiska perspektiv betraktas språk som meningsskapande, där det inte enbart återger verkligheten utan aktivt bidrar till att producera den (Prasad, 2005; Möllerström & Stenberg, 2014). Diskurser kan därmed förstås som specifika sätt att tala om och förstå världen, vilket påverkar hur en kris framställs och hanteras (Winther Jørgensen & Phillips, 2002). Möllerström och Stenberg (2014) beskriver diskursanalys som ett sätt att plocka isär föreställningar och uppfattningar för att undersöka hur den sociala verkligheten blir till. I denna studie innebär det att kommunikationen analyseras som en praktik genom vilken krisens innebörd, ansvarsfördelning och relationen mellan individ och institution formas.

Studiens diskursanalys genomförs i tre lager. I ett första lager analyseras konkreta legitimeringsstrategier i materialet, såsom normalisering, moralisering, rationalisering och auktorisering (Van Leeuwen, 2007). Fokus ligger här på hur språkliga formuleringar används för att legitimera handlingar och hantera kritik. I ett andra lager undersöks diskursiva positioneringar och ansvarsfördelning mellan aktörer, med fokus på hur individ och institution konstrueras i kommunikationen och vilka aktörer som ges legitimitet. I ett tredje lager relateras dessa mönster till bredare normer och värderingar, exempelvis föreställningar om monarkin, moral, ansvar och institutionell stabilitet. Genom dessa tre nivåer synliggörs hur

språkliga val, aktörspositioneringar och institutionella föreställningar samverkar i konstruktionen av legitimitet.

För att strukturera analysprocessen har ett analyschema utformats (Bilaga 3). Analyschemat består av tre övergripande kategorier som relaterar till studiens tre frågeställningar: diskursiva legitimeringsstrategier, diskursiv positionering och ansvarsfördelning samt diskursivt upprätthållande av bredare samhällseliga föreställningar. Kategorierna är förankrade i studiens teoretiska ramverk och har samtidigt utvecklats i nära relation till det empiriska materialet i enlighet med den abduktiva ansatsen. Analyschemat används därmed för att systematiskt bearbeta materialet och konkretisera hur diskursiv legitimitet tar form i kriskommunikationen.

4.4 Metodologiska reflektioner

Studien bygger på en kvalitativ ansats och använder diskursanalys för att undersöka hur diskursiv legitimitet konstrueras i kriskommunikation. Detta möjliggör en fördjupad förståelse av hur språk används för att hantera legitimitetsutmaningar, men innebär samtidigt vissa begränsningar. Eftersom studien fokuserar på det norska kungahusets kommunikation i den aktuella krisen som specifikt fall, är resultaten inte avsedda att generaliseras, utan syftar till att bidra med en djupgående förståelse i ett avgränsat sammanhang.

En central metodologisk avgränsning är att analysen baseras på institutionens egen officiella kommunikation. Detta är ett medvetet val i linje med studiens syfte, eftersom fokus ligger på hur det norska kungahuset själv formulerar och hanterar krisen kommunikativt. Samtidigt innebär detta att andra perspektiv, exempelvis mediernas tolkningar eller publikens respons, inte inkluderas. Avgränsningen innebär därmed att studien inte ger en bild av kommunikationens mottagande, utan fokuserar på hur legitimitet konstrueras i institutionens externa kommunikation. En annan aspekt att uppmärksamma är att videointervjun ursprungligen genomfördes på norska, medan studien utgår från SVT:s svenska översättning. Detta innebär att vissa språkliga uttryck eller betoningar kan ha förändrats i översättningen. Eftersom studien analyserar språkets betydelse för konstruktionen av legitimitet har detta beaktats i analysen, särskilt vid tolkningar av enskilda formuleringar.

Studiens kvalitet har hanterats i enlighet med de kvalitetskriterier som Lincoln och Guba beskriver (Heide & Simonsson, 2014). Trovärdighet har eftersträvat genom att analysen

förankras nära det empiriska materialet, där tolkningar kopplas till konkreta formuleringar, återkommande mönster och diskursiva strategier. Tillförlitlighet stärks genom att urval, analyschema och analysprocess redovisas tydligt, vilket gör det möjligt att följa hur studiens resultat har genererats.

Överförbarhet förstås inte som generalisering i studien, utan som möjligheten för läsaren att bedöma resultatens relevans i liknande sammanhang. Detta möjliggörs genom att studiens kontext, material och analytiska utgångspunkter tydliggörs. Eftersom den kvalitativa och tolkande ansatsen innebär att analysen präglas av forskarens förförståelse har reflexivitet varit central genom hela analysprocessen. Tolkningarna har därför kontinuerligt prövats mot studiens teoretiska ramverk och empiriska material. Bekräftelsebarhet eftersträvas därmed genom att analysen hålls nära empirin och att det tydliggörs vilka teoretiska begrepp som ligger till grund för tolkningarna.

4.5 Etiska överväganden

Etiska överväganden har även beaktats i studien. Eftersom det empiriska materialet är offentligt tillgängligt behandlas inga integritetskänsliga uppgifter. Samtidigt innebär detta inte att etiska aspekter kan åsidosättas, utan ställer snarare krav på ett ansvarsfullt och noggrant förhållningssätt i tolkningen av materialet. Det är centralt att återge och analysera kommunikationen på ett korrekt och transparent sätt, där citat och exempel används för att förankra analysen i det empiriska materialet och därmed minska risken för missrepresentation. Som nämnt tidigare är det viktigt att beakta forskarens roll i den kvalitativa forskningsprocessen. Inom kvalitativ forskning betraktas kunskap som konstruerad genom tolkning, vilket innebär att forskarens förförståelse, teoretiska utgångspunkter och analytiska val influerar hur materialet förstås och analyseras (Falkheimer, 2014). Detta aktualiserar behovet av reflexivitet i studien, där reflektion kring hur egna antaganden, perspektiv och positioner kan påverka analysen är centralt (Eksell & Thelander, 2014). Genom att vara transparent i hur analysen genomförs, vilka teoretiska begrepp som används och hur tolkningar har utvecklats i relation till empirin, kan studiens trovärdighet stärkas.

5. Analys

I detta kapitel analyseras hur det norska kungahusets externa kriskommunikation konstruerar diskursiv legitimitet i krisen kring kronprinsessan Mette-Marits koppling till Jeffrey Epstein. Analysen genomförs i tre analytiska lager. Den första nivån fokuserar på legitimeringsstrategier, den andra nivån synliggör hur ansvar och legitimitet fördelas mellan olika aktörer, och den tredje nivån fördjupar analysen genom att koppla kommunikationen till bredare föreställningar om normer och värderingar. Kriskommunikationens funktion blir att diskursivt forma och stabilisera vad krisen är - men också vad den inte är. Ska relationen förstås som ett uttryck för bristande omdöme, en privat vänskap, ett historiskt misstag eller ett faktiskt hot mot kungahusets institutionella legitimitet?

5.1 Diskursiva legitimeringsstrategier i kriskommunikation

Genom att undersöka hur krisen görs hanterbar i kommunikationen synliggörs flera centrala diskursiva strategier. I ett första lager fokuserar analysen därmed på hur dessa tar form i kriskommunikationen. I linje med Van Leeuwen (2007) undersöks normalisering, moralisering, auktorisering och rationalisering som centrala legitimeringsstrategier för att kommunicera krisen.

5.1.1 Krisen som förfluten händelse

I kommunikationen är det anmärkningsvärt hur händelserna tidsmässigt positioneras. Krisen framträder därmed inte som något som utspelar sig i nuet, utan som något som redan passerat:

Jag visste inte att han var en sexualförbrytare, om det är det du frågar om. Och jag kan inte svara. Jag minns inte detta. Det är 15 år sedan. Jag önskar som sagt att jag gjorde det. Jag önskar att jag mindes vad det var. Det hade sannolikt gjort mitt liv lite lättare nu (SVT, 2026).

Genom kronprinsessans formulering placeras händelsen långt tillbaka i tiden, vilket bidrar till att framställa krisen som något historiskt snarare än akut. Det potentiella legitimitetshotet ligger i att relationen till Epstein kan tolkas som ett tecken på att Mette-Marit fortfarande har ett bristande omdöme som kunglig företrädare. Genom att betona avståndet i tid reduceras

dock kopplingen mellan den tidigare relationen och hennes nuvarande institutionella roll. På detta sätt kan formuleringen fungera som en strategi för att diskursivt normalisera krisen (Van Leeuwen, 2007), eftersom den inte enbart beskriver händelsen som avlägsen i tid, utan också legitimerar varför ofullständiga svar framstår som rimliga. Denna tidsmässiga inramning bidrar därmed till att minska krisens relevans och potential att skada kungahusets nuvarande legitimitet.

Samtidigt är det som diskursivt framställs som omöjligt att veta betydelsefullt. Begränsad tillgång till mejl, osäkra minnesbilder och brist på detaljer återkommer genom hela kommunikationen: “Jag önskar att jag hade resten av mejlväxlingen”, “Vi utgår därför från samma offentliggjorda dokument som andra” och “Jag minns inte detta” (SVT, 2026; Det norske kongehus, 2026d). Frånvaron av information konstrueras därmed som en konsekvens av tiden och otillgänglighet och inte som ett försök att undvika ansvar. Fokus riktas mindre mot varför relationen existerade och mer mot svårigheten att idag fullt förstå eller minnas den. Detta skapar ett mönster i kommunikationen där osäkerheten framstår som naturlig och rimlig snarare än strategisk.

Detta ligger i linje med Vaara et al. (2024) och begreppet diskursiv temporalitet, där det förflutna inte enbart återges utan aktivt omformas för att påverka hur situationen förstås i nuet (Vaara et al., 2024). Tid fungerar här som ett legitimerande verktyg. Samtidigt finns det en risk att de tidsliga formuleringarna skapar en alltför stark normaliserande inramning och uppfattas som ett försök att minska krisens allvar. Organisationen använder då en typ av förminskingsstrategi, där de erkänner situationen men tonar samtidigt ned dess betydelse genom bortförklaringar (Coombs, 2007).

5.1.2 Att omdefiniera krisens moraliska fokus

Samtidigt som kommunikationen försöker skapa distans till relationen med Epstein sker en diskursiv omkonstruktion kring vad krisen faktiskt handlar om. Detta blir särskilt tydligt i hur Epsteins offer lyfts fram i kommunikationen:

Men jag vill poängtera att det inte är synd om mig i den här situationen. Det är alla offer som utsatts för de grova övergreppen... som förtjänar rättvisa. Jag känner stor ilska över att de inte får det, och inte har fått det än. Samtidigt är det viktigt för mig att

säga, att om jag gjort något som bidragit till att rättfärdiga honom, så är det fruktansvärt jobbigt för mig, såklart (SVT, 2026).

Genom att rikta uppmärksamheten mot offrens utsatthet och betona vikten av rättvisa, skapar språket en moraliserande effekt. Legitimiteten grundas här i att kronprinsessan framstår som någon som erkänner krisens moraliska allvar och positionerar sig i linje med en tydlig moralisk värdegrund. Genom att markera att “ (...) det inte är synd om mig” (SVT, 2026) försöker Mette-Marit avvisa en egen offerposition och istället rikta fokus mot dem som utsatts för övergrepp. Detta skapar dock en motsägelse i kommunikationen, då hon senare i intervjun målar upp sig själv som någon som blivit utsatt av Epstein:

Det var ju... Jag kände mig så manipulerad. När man blir manipulerad så förstår man inte det från början. Man får information vid olika tidpunkter. Idag ser jag nog tydligare hur manipulerad jag blev. Det tar ju tid att bearbeta (SVT, 2026).

Här uppstår en mer nyanserad strategisk diskurs. Det introduceras ett narrativ där kronprinsessan positionerar sig själv som ett offer och som har blivit utsatt för manipulation. På samma sätt nämner Mette-Marit tidigare i intervjun att “(...) och för att jag blev så manipulerad och lurad som jag blev”, vilket gör Epsteins påverkan på henne central i berättelsen. Kriskommunikationens fokus riktas diskursivt bort från offren till hennes egen utsatthet, vilket hon inledningsvis försökte undvika genom att betona “(...) det inte är synd om mig” (SVT, 2026). Detta skapar en spänning i kommunikationen, eftersom kronprinsessan samtidigt avvisar och använder en offerposition för att göra sitt agerande begripligt. Kronprinsessans beskrivning om att ha blivit manipulerad av Epstein kan förstås som ett försök till offerkluster. Inom SCCT innebär detta att aktörer som framställs som offer tenderar att tillskrivas lägre ansvar (Coombs, 2007). Genom att diskursivt konstruera en sådan offerposition omförhandlas ansvaret i krisen. Detta kan fungera legitimerande genom att minska graden av tillskrivet ansvar (Coombs, 2007), men det riskerar också att konkurrera med offerpositionen hos de personer som utsatts för Epsteins övergrepp.

5.1.3 Legitimitet genom institutionella ramar

Parallellt med de moraliserande diskurserna försöker kommunikationen hänvisa till institutionella principer, där etablerade rutiner framställs för att göra vissa handlingar

självklara. Detta synliggörs i intervjun när kronprinsessan svarar på varför relationen till Epstein inte har kommunicerats mer öppet:

Vi går inte runt och pratar om vår privata vänskap, vare sig till UD eller Hovet. Vi har ett privatliv som det är viktigt för oss att hålla privat. Och det är mitt ansvar. Jag ska inte lägga över ansvaret på andra. Det är mitt ansvar att kolla (SVT, 2026).

Genom användningen av ordet “vi” rör sig kommunikationen bort från det individuella och mot en mer gemensam position. Det är inte helt tydligt vad kronprinsessan avser med användningen av “vi”. I denna analys tolkas benämningen som en hänvisning till kungafamiljen som helhet, särskilt mot bakgrund av att kronprins Haakon också närvarar i intervjun. Beslutet att inte kommentera relationen framställs inte som ett försök att undvika ansvar, utan som en följd av en generell ordning att inte uttala sig om privata relationer som hon och kungafamiljen förhåller sig till. Samma mönster framträder i hur kommunikationen hänvisar till formella kommunikationsvillkor:

Vi valde därför att endast ge en intervju, och NRK har gjort denna intervju tillgänglig för alla medier. Varken kronprinsparet eller hovet har sett intervjun innan den sändes. NRK har redogjort för överenskommelsen mellan dem och hovet (Det norske kongehus, 2026d).

Här legitimeras inte bara innehållet i kommunikationen, utan även själva kommunikationsprocessen. Genom att betona att intervjun gjorts tillgänglig för samtliga medier och att hovet saknat förhandskontroll skapas ett intryck av öppenhet och rättvisa. Denna framställning av öppenhet kan däremot ifrågasättas. Även om kommunikationen presenteras som transparent sker den inom tydligt kontrollerade ramar, där tillgången till information fortfarande är begränsad av institutionen. Öppenheten blir därmed selektiv och styrd av institutionens egna premisser.

Det är även betydelsefullt att kommunikationen sker genom arenor med hög institutionell trovärdighet: officiella pressmeddelanden, intervjun med NRK och kungahusets egna plattformar. Dessa arenor fungerar inte enbart som kanaler för information, utan som auktoriserade resurser som ger legitimitet. Detta kan relateras till diskursiva arenor, som enligt Vaara et al. (2024) är där legitimitet formas i relation till de sammanhang som

kommunikationen äger rum. Det handlar därmed inte bara om vad som sägs, utan om vem som får tala, genom vilka institutionella former och under vilka kommunikativa villkor.

5.1.4 Att förklara agerande genom omständigheter

I materialet sker en diskursiv omfördelning, där kronprinsessans agerande presenteras som begripligt genom hänvisningar till rimliga omständigheter. Detta visar sig i förklaringen till varför kronprinsessan dröjde sju veckor på att yttra sig efter att utredningsfilerna släpptes:

Vår familj har varit i en mycket krävande situation de senaste veckorna och för oss har fokus först och främst varit på familjen. Jag är mamma till en ung man som har varit i en mycket krävande situation. Dessutom har jag en hälsa som inte är... jag behöver väldigt mycket vila. Den har försämrats ytterligare, så jag behöver mycket tid för att vila (SVT, 2026).

I utdraget kopplas fördröjningen av svar till faktorer som familjens situation, hennes försämrade hälsa och rollen som stöttande mamma. Genom att koppla tystnaden till omständigheter som framstår som rimliga förklaras den som en följd av den krävande situationen, snarare än som ett strategiskt undvikande. Tystnaden framstår därmed inte enbart som frånvaro av kommunikation, utan som en diskursiv strategi genom vilken den begränsade kommunikationen förklaras och legitimeras. Formuleringar som “(...) fokus först och främst varit på familjen” och “(...) jag behöver väldigt mycket vila” (SVT, 2026) skapar en rationell logik där familjeansvar och hälsoskäl gör den begränsade kommunikationen legitimerande. Kopplingen till personliga och känslomässigt laddade faktorer flyttar uppmärksamheten från ansvar till förståelse, vilket blir en strategi som kan minska utrymmet för kritisk granskning av allmänheten. En liknande formulering framträder i hur relationens inledning mellan Mette-Marit och Epstein förklaras:

Epstein var en nära vän till en god vän till mig. Jag blev presenterad genom en gemensam bekant, eller flera. Alla de jobbade inom internationell hälsa och organisationslivet. Det var folk jag kände och vars värderingar jag litade på. Jag hade ingen anledning att inte lita på dem (SVT, 2026).

Här placeras relationens uppkomst i ett socialt och professionellt sammanhang. Genom hänvisningar till “(...) gemensam bekant, eller flera”, “(...) internationell hälsa” och personer

“(…) jag kände och vars värderingar jag litade på” (SVT, 2026), konstrueras kontakten med Epstein som något som uppstod genom legitima nätverk snarare än kronprinsessans individuella omdöme. Formuleringen “Jag hade ingen anledning att inte lita på dem” (SVT, 2026) gör relationen begriplig utifrån den information och de sociala förutsättningar som fanns då. I enlighet med SCCT kan detta liknas vid rättfärdigande som en förminskningsstrategi (Coombs, 2007), där handlingen inte förnekas utan omformuleras genom sitt sammanhang. En sådan strategi kan dock innebära en risk för legitimiteten. Om förklaringar i alltför hög grad ersätter tydligt ansvarstagande kan kommunikationen uppfattas som att den omformulerar problemet snarare än tar ansvar för situationen.

Här uppstår en spänning i kommunikationen: med hjälp av rationaliserande argument förklaras varför relationen kunde uppstå, men synliggör samtidigt hur kungliga företrädare rör sig i exklusiva nätverk där tillit, status och personliga relationer kan ersätta kritisk granskning. Krisen handlar inte bara om en felbedömning av Epstein, utan om vilka miljöer och relationer som får definiera vad som framstår som rimligt omdöme. När kronprinsessans agerande förklaras genom tillit till personer i hennes nätverk, används privat tillit som grund för legitimering. Eftersom krisen bygger på att kronprinsessans omdöme ifrågasätts genom relationen till Epstein, blir hänvisningen till hennes nätverk särskilt problematisk. Det synliggör en svaghet i kronprinsessans omdöme där samma tillit som används för att göra relationen begriplig, är också det som gjorde den möjlig.

5.1.5 Samspel mellan strategierna

Sammantaget visar analysens första lager att legitimeringen inte sker genom en enskild strategi, utan genom ett samspel där flera olika strategier fyller funktioner i kriskommunikationen. Tillsammans skapar dessa strategier spänningar i kommunikationen. Språket placerar händelserna långt tillbaka i tiden, men måste samtidigt visa att krisen fortfarande tas på allvar. Det riktar uppmärksamheten mot offrens utsatthet, men förklarar samtidigt att kronprinsessan blivit utsatt. Det framställer kommunikationen som öppen och förankrad i institutionella ramar, men sker samtidigt inom kontrollerade former. Det gör hennes agerande begripligt genom hänvisningar till mänskliga omständigheter, men riskerar samtidigt att synliggöra just det omdöme som krisen handlar om.

5.2 Diskursiv positionering och ansvarsfördelning

När krisens legitimeringsstrategier har identifierats uppstår nästa fråga: vem ska bära ansvaret? I ett andra lager riktar därför analysen fokus mot hur ansvar diskursivt positioneras mellan olika aktörer. Med utgångspunkt i Vaara et al. (2024) förstås positionering som en process där aktörer tilldelas särskilda roller, identiteter och handlingsutrymmen i kommunikationen. Här undersöks hur relationen mellan individ och institution konstrueras, hur ansvar placeras, samt vilka aktörer som ges möjlighet att framstå som legitima.

5.2.1 Individualisering av ansvar

Ett tydligt mönster i materialet är hur ansvar konsekvent individualiseras till kronprinsessan som enskild aktör, samtidigt som andra aktörer hålls utanför. I kommunikationen poängteras att relationen mellan Epstein och Mette-Marit endast var personlig:

Det var en helt vanlig, men privat kontakt. Jag går inte runt och berättar för folk om mina privata kontakter. Men efteråt ville jag inte att folk skulle veta att jag hade känt honom, eftersom jag valt att bryta kontakten, när jag förstod att han var en dålig människa (SVT, 2026).

Genom att definiera relationen som “(...) privat kontakt” begränsas hur långt krisens legitimitetshot påverkar kungahuset som institution. Risken är att hela institutionen kan knytas till bristande kontroll, svagt omdöme och problematiska värderingar. Denna distansering kan samtidigt innebära en spänning i kommunikationen om kopplingen mellan individ och institution blir alltför svag. När kronprinsessan talar om hennes eget ansvar blir även individualisering av ansvar synligt:

Jag kommer inte att vare sig lämna ut andra namn eller försöka skylla på andra. Det är mitt ansvar att jag inte kollade upp honom tillräckligt väl. Jag måste få hålla på min integritet. Jag pratar inte om andra, och kommer inte att göra det i den här intervjun (SVT, 2026).

Formuleringen “Det är mitt ansvar (...)” (SVT, 2026) markerar att krisen ska förstås som personlig och positionerar Mette-Marit som huvudansvarig. I citatet blir individualiseringen tydlig genom den upprepade användningen av “jag”, vilket gör att ansvar språkligt

konstrueras hos kronprinsessan. Den diskursiva användningen av "jag" återkommer i det empiriska materialet och bidrar till att positionera kronprinsessan som ansvarig för krisen. (Det norske kongehus, 2026a; Det norske kongehus, 2026b; Det norske kongehus, 2026c; Det norske kongehus, 2019; Bilaga 5).

På liknande sätt framträder denna individualisering i hur fördröjningen av kronprinsessans första uttalande motiveras: "Dessutom har jag en hälsa som inte är... jag behöver väldigt mycket vila. Den har försämrats ytterligare, så jag behöver mycket tid för att vila" (SVT, 2026). Detta förstärks i pressmeddelandet, där det framhålls att "Kronprinsessan lider som bekant av en allvarlig sjukdom, och hennes hälsotillstånd har försämrats den senaste tiden" (Det norske kongehus, 2026d). Genom dessa formuleringar förklaras den begränsade kommunikationen utifrån kronprinsessans personliga förutsättningar, vilket bidrar till att ansvaret återigen placeras hos henne som individ. Individualiseringen av ansvar framträder även i valet av kommunikationsform, där kronprinsessan står i centrum för intervjun och positioneras som ansvarig för krisen. Kronprinsessans ursäkt till kungen och drottningen förstärker ytterligare detta:

Först och främst för att jag har så stor respekt för dem och deras arbete. Därför ville jag be om ursäkt till dem. Men, de är världens finaste svärföräldrar och har stöttat mig genom det här. Det är jag väldigt tacksam för (SVT, 2026).

Här positioneras kungen och drottningen som drabbade av krisen och inte som delaktiga i den. Krisen framställs som något kronprinsessan har fört in i kungahuset. Att Mette-Marit även i två tidigare uttalanden ber om ursäkt till kungen och drottningen förstärker detta individuella ansvar (Det norske kongehus, 2026b; Bilaga 5). På detta sätt uppstår en kommunikativ spänning, om ansvaret koncentreras till individen kan krisen avgränsas från institutionen, men om denna avgränsning blir för stark riskerar kungahuset samtidigt att framstå som distanserat och mindre ansvarstagande.

5.2.2 Institutionell distansering

En gränsdragning i materialet är hur kungahuset strategiskt väljer att distansera sig från kronprinsessans relation till Epstein. Relationen till Epstein erkänns och förklaras, men samtidigt hålls institutionen på avstånd:

Såvitt hon minns och har kunnat kontrollera har kronprinsessan aldrig mottagit gåvor och tjänster från Epstein med undantag för följande: Hon blev vid några tillfällen skjutsad av Epsteins chaufför under sin vistelse på hans egendom i Palm Beach, och där tog hon också emot en frisörtjänst som hon inte betalade för. Hon betalade inte heller för vistelsen i Palm Beach, eftersom en vän till henne lånade ut huset. Hon fick också en blomsterbukett skickad från Epstein och två andra, som hon inte vet vem som betalade för. Kronprinsessan har inte tagit emot pengar från Epstein, varken privat eller till fonder/stiftelser som hon har varit involverad i (Det norske kongehus, 2026d).

I utdraget konstrueras en institutionell distansering genom att relationen till Epstein avgränsas till kronprinsessans personliga kontakt och privata mottaganden med benämningen "hon". Institutionella kopplingar förnekas genom formuleringen att hon inte tagit emot pengar "(...) varken privat eller till fonder/stiftelser" (Det norske kongehus, 2026d). Genom att detaljerat beskriva relationen framställs den som konkret och avgränsad, vilket gör att den reduceras till en begränsad uppsättning privata tjänster och gåvor till endast Mette-Marit. Institutionens distansering blir även synlig i övergången från "hon" till "vi" i samma pressmeddelande:

Vi har inte längre tillgång till många av e-postmeddelandena från den här tiden, och det e-postkonto som användes för 12-15 år sedan har raderats. Vi utgår därför från samma offentliggjorda dokument som andra. Därför hade vi inte heller någon exakt översikt över när de sista e-postmeddelandena från kronprinsessan till Epstein skickades, vilket ledde till att vi 2019 svarade fel på frågan om när hon avslutade den skriftliga kontakten. Vi har försökt redogöra efter bästa förmåga utifrån den information vi haft tillgång till (Det norske kongehus, 2026d).

När texten talar om mottagna gåvor används "hon", vilket placerar de potentiellt problematiska handlingarna hos kronprinsessan som individ. När texten däremot beskriver informationshanteringen av materialet förflyttas pronomenet från individnivå till institutionell nivå i form av "vi" (Det norske kongehus, 2026d). Institutionen positioneras därmed som den hanterande aktören som försöker skapa ordning och transparens i efterhand. Kungahuset distanserar sig därmed från själva relationen, men inte från kriskommunikationen kring relationen. Användningen av "vi" gör att de fortfarande tar ett institutionellt ansvar för hur informationen tidigare har hanterats. Detta innebär att institutionen inte enbart placerar skuld

hos kronprinsessan, utan också erkänner att dess egen offentliga kommunikation har varit bristfällig:

Som vi meddelade 2019 valde kronprinsessan att avsluta kontakten med Epstein, bland annat för att hon upplevde att Epstein försökte utnyttja den relation han haft med kronprinsessan gentemot andra personer. Den sista skriftliga kontakten ägde rum 2014. Tyvärr kom vi ihåg den exakta tidpunkten för detta lite fel i förra omgången (Det norske kongehus, 2026a).

Genom att hänvisa till 2019, som är året då kronprinsessans relation till Epstein först uppdagades, försöker institutionen legitimera sin tidigare kommunikation och framställa felet som ett resultat av begränsad information. Det felaktiga uttalandet konstrueras endast som ett problem i kungahusets externa kommunikation. Fokus riktas mot hur informationen fördes fram och vilka underlag kungahuset hade tillgång till, snarare än att de inte har varit helt transparenta med relationen från början. Eftersom kungahuset gick ut med en offentlig redogörelse som senare visade sig vara felaktig, uppstod ett stort behov av att korrigera detta offentligt. Genom erkännandet "Tyvärr kom vi ihåg den exakta tidpunkten för detta lite fel i förra omgången", framstår kungahuset som ansvarstagande.

5.2.3 Ansvarsförskjutning

I materialet framstår ansvar som något som diskursivt rör sig mellan olika aktörer. Delar av ansvaret erkänns, samtidigt som andra delar positioneras helt utanför både kronprinsessan och institutionen:

Jag är djupt skakad av berättelserna från Epsteins många offer, och de har mitt fulla stöd. Det är viktigt att deras röster hörs. Både som kvinna och mamma stödjer jag dem. Jeffrey Epstein bär själv ansvaret för sina handlingar. Jag måste ta ansvar för att jag inte granskade Epsteins bakgrund noggrannare och att jag inte tillräckligt snabbt insåg vilken sorts människa han var. Det beklagar jag djupt, och detta är ett ansvar jag måste ta (Det norske kongehus, 2026c).

I citatet sker ansvarsförskjutning genom att flera ansvarsnivåer separeras från varandra. Först positioneras Epstein som huvudsakligt skyldig aktör: "Jeffrey Epstein bär själv ansvaret för sina handlingar" (Det norske kongehus, 2026c). Denna formulering blir central eftersom den

markerar att den primära skulden inte tillskrivs kronprinsessan eller kungahuset, utan Epstein själv. Samtidigt försvinner inte kronprinsessans ansvar helt, detta signaleras genom uttryck som: “(...) inte granskade Epsteins bakgrund noggrannare” och inte “(...) tillräckligt snabbt insåg vilken sorts människa han var” (Det norske kongehus, 2026c). På så sätt flyttas ansvaret från delaktighet i Epsteins handlingar till ett mer begränsat ansvar för okunskap och felbedömning av Mette-Marit. Detta gör att kronprinsessan positioneras som delvis ansvarig i krisen, men utan att kopplas till Epsteins faktiska övergrepp och brott.

Ansvarsförskjutningen kan kopplas till förnekandestrategi inom SCCT, där organisationer försöker avvisa eller omplacera ansvar, exempelvis genom att utse en extern aktör som syndabock (Coombs, 2007). Genom att tydligt placera det huvudsakliga ansvaret hos Epstein fungerar kommunikationen som en form av scapegoating, vilket bidrar till att reducera det ansvar som kan tillskrivas kronprinsessan och kungahuset (Coombs, 2007). Detta blir även tydligt när kronprinsessan beskriver situationen som att hon “(...) blev så manipulerad och lurad” (SVT, 2026). Genom denna formulering ompositioneras hennes roll från aktiv aktör till passiv mottagare, där externa aktörer, i detta fall Epstein, tillskrivs större ansvar för händelseförloppet.

5.2.4 Tystnad som ansvarshandling

I materialet framträder inte bara det som uttrycks som betydelsefullt, utan också det som utelämnas. Särskilt tydligt blir detta i krisens inledande skede, när kronprinsessan själv inte uttalar sig, men kungahuset går ut med ett pressmeddelande:

Vi förstår de starka reaktioner som människor har på det som har kommit fram de senaste dagarna. Kronprinsessan tar starkt avstånd från Epsteins övergrepp och brottsliga handlingar. Hon är mycket ledsen över att inte ha insett tidigt nog vilken sorts människa han var. Kronprinsessan vill berätta om det som hände och förklara sig mer utförligt. Det klarar hon inte just nu. Kronprinsessan befinner sig i en mycket påfrestande situation. Hon hoppas på förståelse för att hon behöver tid att samla sig (Det norske kongehus, 2026b).

Kronprinsessans frånvaro presenteras inte som ovilja att svara, utan som en följd av personlig belastning. Formuleringarna “Det klarar hon inte just nu” och “(...) behöver tid att samla sig” (Det norske kongehus, 2026b) förklarar tystnaden genom att koppla den till personliga skäl.

Pressmeddelandet skapar en ansvarsfördelning, där kronprinsessan hamnar i bakgrunden samtidigt som institutionen inledningsvis tar ansvar över krisen. Institutionen positioneras här som en skyddande aktör. Kronprinsessan kan tillfälligt skonas från offentlig granskning genom att kungahuset gör ett gemensamt pressmeddelande som inkluderar ett kort uttalande från henne:

Jag vill uttrycka min djupa ånger över min vänskap med Jeffrey Epstein. Det är viktigt för mig att be om ursäkt till alla er som jag har svikit. En del av innehållet i meddelandena mellan Epstein och mig representerar inte den människa jag vill vara. Jag beklagar också den situation som jag har försatt kungahuset i, särskilt kungen och drottningen (Det norske kongehus, 2026b).

Här bryts tystnaden delvis men inom en begränsad form. Kronprinsessan kan därmed avvakta med att redogöra för detaljer eller omfattningen av relationen till Epstein. Genom att vissa aspekter av relationen inte utvecklas begränsas möjligheten till tolkningar och uppmärksamheten styrs istället mot ånger, personlig belastning och behovet av tid. I linje med Vaara et al. (2024) kan frånvaron av information och svar förstås som meningsbärande i sig, eftersom tystnaden bidrar till att skjuta upp ansvarstagande och dämpa krisens intensitet i det initiala skedet. Tystnad är även en aktiv del av kronprinsessans svar i intervjun, där hon avstår från detaljer som påverkar hur krisen kan förstås:

Jag vill inte gå in i innehållet i de olika mejlen på detaljer. Men det här är bland det jobbigaste för mig bland det som kommit fram, för jag vill inte att människor som jag respekterar och tycker om ska såras (SVT, 2026).

Kronprinsessans uttalande "Jag vill inte gå in i innehållet i de olika mejlen på detaljer" (SVT, 2026) markerar att hon inte anser att vissa delar av materialet ska diskuteras offentligt. Tystnaden motiveras genom hänsyn till andra: hon vill inte att "(...) människor som jag respekterar och tycker om ska såras" (SVT, 2026), på detta sätt försvaras begränsningen av information diskursivt som omsorg och respekt. På liknande sätt svarar kronprinsessan på andra frågor i intervjun: "Jag gillar inte att bli så privat som du vill, så jag säger inget mer om det" (SVT, 2026). Därmed framställs tystnad inte som oförmåga att svara, utan som ett aktivt val för att skydda sitt privatliv. Samtidigt fungerar uttalandet som en form av kontroll över samtalsriktning. Genom att säga "(...) jag säger inget mer om det" (SVT, 2026) avslutas

möjligheten till vidare fördjupning. Ett annat tecken på tystnad framträder i kungahusets digitala kanaler, där kommentarsfältet har stängts av på Instagraminlägg där Mette-Marit syns under den aktuella krisperioden (Bilaga 6). Genom att begränsa möjligheten till publikrespons avgränsas Instagram som arena för kritik. Med utgångspunkt i Vaara et al. (2024) och förståelsen av diskursiva arenor visar detta hur kungahuset aktivt kontrollerar arenans villkor genom att begränsa vilka former av respons och deltagande som möjliggörs.

5.2.5 Relationen mellan ansvarspositioneringar

Sammantaget visar analysens andra lager att ansvar i kriskommunikationen inte enbart fördelas, utan strategiskt sorteras genom diskursiv positionering. Kommunikationen präglas av en återkommande avvägning kring hur kronprinsessan och kungahuset ska positioneras för att krisen ska bli hanterbar. Detta blir en diskursiv utmaning för hur spänningarna i ansvarsfördelningen ska formas. Mette-Marit måste ta tillräckligt mycket ansvar för att framstå som trovärdig och självreflekterande, men inte så mycket att hon kopplas till Epsteins brott. Kungahuset måste i sin tur visa ansvar genom att hantera och förklara kommunikationen, men samtidigt hålla krisen tillräckligt avgränsad från institutionens kärna. Ju tydligare Mette-Marit framställs som en individuell aktör, desto lättare blir det att konstruera kungahuset som stabilt och fränkopplat. Därmed synliggör analysen att positioneringarna inte fungerar isolerat, utan formas i relation till varandra för att ansvar ska kunna konstrueras och avgränsas diskursivt.

5.3 Institutionell legitimitet i relation till bredare föreställningar

Medan tidigare lager i analysen har riktat uppmärksamhet mot legitimeringsstrategier och hur ansvar fördelas och positioneras mellan aktörer, lämnar nu kriskommunikationen den enskilda händelsen och rör sig mot något större. I ett tredje lager fördjupas analysen ytterligare till hur diskursiv legitimitet konstrueras och framställs i relation till samhällets normer och värderingar.

5.3.1 Värdegemenskap

När ett kungahus vars legitimitet är starkt beroende av allmänhetens stöd (Balmer et al., 2006), blir frågan om värdegemenskap avgörande. Institutionen försöker då återanknyta till det den förväntas representera:

Genom mitt långvariga arbete med internationella hälsofrågor har jag på nära håll sett de stora skador som sexuella övergrepp orsakar barn och kvinnor. Vi har alla ett gemensamt ansvar för att bekämpa sexuella övergrepp och stödja offren, och jag vill uttrycka min djupa medkänsla och solidaritet med offren för de övergrepp som Jeffrey Epstein har begått (Det norske kongehus, 2019).

Trots att citatet inte tillhör den aktuella krisfasen synliggör det en diskurs där fokus flyttas från den specifika relationen till bredare normer och värderingar. Genom hänvisningen till sitt “(...) långvariga arbete med internationella hälsofrågor” (Det norske kongehus, 2019), skapas en koppling till hennes tidigare engagemang. Kronprinsessan framstår därmed inte bara som avståndstagande från Epstein, utan som någon vars identitet redan är förankrad i frågor om barn- och kvinnorättigheter. Detta kan relateras till bolstering inom SCCT, där tidigare positiva handlingar lyfts fram för att stärka legitimitet i en krissituation (Coombs, 2007).

Formuleringen “Vi har alla ett gemensamt ansvar (...)” (Det norske kongehus, 2019) breddar ansvaret från hennes individuella situation till ett kollektivt moraliskt åtagande. Här försöker kommunikationen skapa en värdegemenskap mellan kronprinsessan, institutionen och publiken, där gemensamma föreställningar om ansvar, medkänsla och rättvisa fungerar som legitimerande resurser. På så sätt flyttas kommunikationen från en försvarsposition till en gemensam moralisk utgångspunkt. Detta kan relateras till Suchman (1995), som menar att legitimitet bygger på att en aktörs handlingar uppfattas som önskvärda inom ett socialt konstruerat system. Samtidigt visar uttrycken “(...) djupa medkänsla” och “(...) solidaritet med offren” (Det norske kongehus, 2019) kommunikationen inte enbart syftar till att skydda institutionens anseende, utan också till att positionera institutionen i överensstämmelse med samhällets moraliska förväntningar.

Den moraliska inramningen fortsätter vara närvarande, i ett pressmeddelande betonar kronprinsessan att hon “Både som kvinna och mamma (...)” stödjer offren (Det norske kongehus, 2026c). Här blir formuleringen betydelsefull eftersom kronprinsessan inte enbart talar från en kunglig eller institutionell position, utan har identiteter som är socialt igenkännbara. Därmed skapas en värdegemenskap där kungahuset närmar sig publiken genom delade moraliska föreställningar. Detta innebär att kungahuset tillfälligt framställs något mer vardagligt och relaterbart, istället för en distanserad symbolisk institution.

5.3.2 Kontinuitet och stabilitet

Tillsammans med värdegemenskapen konstrueras en bild av kontinuitet genom att krisen sätts i relation till etablerade relationer. Detta framträder när kronprins Haakon uttalar sig i intervjun:

Jag tycker ju att det är fint att tänka på den grund som kronprinsessan och jag har byggt. Vi står på ett fundament... Vi har varit tillsammans i över 25 år, snart gifta i 25 år. Och vi har lyckligtvis lagt en grund som gör att vi står stadigt tillsammans. När man gifter sig är det i nöd och lust. När allt går bra skiner solen och allt känns bra, men när det är tufft, och i riktiga uppförsbackar med utmaningar, då är det viktigt att ha fundamentet att stå enade på. Det här är ju vårt gemensamma projekt. Det är ett viktigt värde som vi har, och som vi tar med oss. Och så är det så att Mette är omtänksam, klok och väldigt stark. Därför vill jag ha henne i mitt lag om det händer något svårt (SVT, 2026).

När kronprinsen talar om “(...) den grund” de har byggt, ett “(...) fundament” och att de “(...) står stadigt tillsammans” (SVT, 2026) skapas en bild av relationen som något stabilt över tid. Krisen ramas därmed in som något Haakon och Mette-Marit tillsammans kan hantera. Här framstår familj och lojalitet som legitimerande normer, där stabiliteten i den privata relationen används för att stödja bilden av institutionell kontinuitet. Hotet är inte bara att kronprinsessan kritiseras som individ, utan att hennes fortsatta position i kungahuset ifrågasätts. Frågan blir därmed inte bara om hon har agerat fel, utan om hon fortfarande kan bära den roll som monarkin kräver. Kronprinsen betonar att “Vi har varit tillsammans i över 25 år (...)” och att “När man gifter sig är det i nöd och lust” (SVT, 2026), vilket placerar krisen i ett narrativ om stabilitet. Den aktuella situationen blir då inte det som definierar deras relation eller institutionen, utan beskrivs som en tillfällig prövning.

Samtidigt positionerar kronprinsen Mette-Marit som en fortsatt självklar del av det gemensamma projektet. När han beskriver henne som “(...) omtänksam, klok och väldigt stark” och säger att han vill ha henne “(...) i mitt lag om det händer något svårt” (SVT, 2026) skapas en bild av förtroende och sammanhållning. Detta bidrar till att stabilisera hennes position i kungahuset och signalerar att kronprinsessans närmaste inom institutionen inte tar avstånd från henne. Detta väcker frågor kring var gränsen går för vad kungliga företrädare kan

skyddas från genom intern lojalitet. Om en kunglig företrädare kan fortsätta framställas som en självklar del av det gemensamma projektet trots ett omoraliskt agerande, aktualiseras vilka handlingar eller omständigheter som faktiskt skulle kunna leda till att stödet från institutionen upphör. Detta kan konstruera legitimitet genom att visa institutionens sammanhållning, men också försvaga den eftersom kungahuset kan uppfattas som att de omformulerar legitimitetshotet för mycket. I intervjun flyttar även kronprinsessan fokus från den aktuella krisen till ett samhälle där monarki och tillit har stor betydelse:

Men jag tror starkt på monarkins betydelse i Norge. Och jag tror starkt på att tillit är en av de finaste värderingarna i vårt samhälle. Och jag hoppas verkligen att det här inte försvagar tilliten till institutionen på lång sikt. Det vore ledsamt för mig. Och så är Haakon den människa jag respekterar mest i hela världen. Jag har stor tilltro till honom och vill stå vid hans sida i det här projektet, om min hälsa tillåter det (SVT, 2026).

Uttrycket "Men jag tror starkt på monarkins betydelse i Norge" (SVT, 2026) ramar in institutionen som något större än den enskilda situationen och framställs som fortsatt stark trots att förtroendet har utmanats. Samtidigt skapas kontinuitet genom relationen till Haakon. När hon beskriver honom som "(...) den människa jag respekterar mest i hela världen" och uttrycker att hon vill "(...) stå vid hans sida i det här projektet" (SVT, 2026) positioneras hon som fortsatt lojal mot både kronprinsen och kungahuset. Ordet "projektet" gör monarkin till något långsiktigt och framåtriktat som Mette-Marit, Haakon och institutionen gemensamt ska bygga vidare på.

5.3.3 Återuppbyggnad av förtroende

För att framställa institutionen som fortsatt legitim blir återuppbyggnaden av förtroende en central del av kriskommunikationen. I materialet riktas kommunikationen mot att diskursivt hantera konsekvenserna av ett brutet förtroende:

Jag vill uttrycka min djupa ånger över min vänskap med Jeffrey Epstein. Det är viktigt för mig att be om ursäkt till alla er som jag har svikit. En del av innehållet i meddelandena mellan Epstein och mig representerar inte den människa jag vill vara. Jag beklagar också den situation som jag har försatt kungahuset i, särskilt kungen och drottningen (Det norske kongehus, 2026b).

I citatet uttrycker inte kronprinsessan enbart ånger, utan erkänner också att relationen till Epstein har skadat hennes moraliska trovärdighet. Formuleringen “(...) att be om ursäkt till alla er som jag har svikit” (Det norske kongehus, 2026b) kan kopplas till återuppbyggnad inom SCCT (Coombs, 2007) och öppnar upp för att krisen handlar om ett brutet förtroende mellan henne och allmänheten. Genom att använda ordet “svikit” erkänns att publiken haft förväntningar på henne som inte har uppfyllts.

När kronprinsessan uttrycker att meddelandena “(...) representerar inte den människa jag vill vara” (Det norske kongehus, 2026b), försöker kommunikationen skapa en distans mellan det kritiserade innehållet och hennes egentliga självbild. Här uppstår en tydlig spänning i kommunikationen. Även om formuleringen skapar en distans mellan mejlen och Mette-Marits självbild, förändrar det inte att de faktiskt är skrivna av henne. För att förtroendet ska kunna återuppbyggas krävs inte bara att hon markerar vem hon vill vara, utan också att hon förhåller sig till vem hon faktiskt framstod som i kommunikationen med Epstein. Det öppnas en möjlighet till förlåtelse genom att hon visar ånger och självreflektion, samtidigt kan legitimiteten däremot brista om denna distansering uppfattas som ett försök att skilja henne från något hon faktiskt har gjort.

Ursäkten till kungahuset, som speciellt riktas till kungen och drottningen, breddar dessutom förtroendefrågan. Genom formuleringen “(...) försatt kungahuset” (Det norske kongehus, 2026b) i en situation som upplevs svår, erkänner hon att hennes agerande har gett konsekvenser för institutionens legitimitet. Kronprinsessan använder sig av liknande diskurser i intervjun:

Först och främst för att jag har så stor respekt för dem och deras arbete. Därför ville jag be om ursäkt till dem. Men, de är världens finaste svärföräldrar och har stöttat mig genom det här. Det är jag väldigt tacksam för (SVT, 2026).

Här framställs kungen och drottningen som mottagare av Mette-Marits ursäkt, snarare än som aktörer i själva krisen. De kopplas därmed bort från händelseförloppet och positioneras istället som stabila och fortsatt legitima företrädare för institutionen. Detta blir viktigt i återuppbyggandet av förtroende, eftersom deras symboliska värde kan fungera stabiliserande i kommunikationen. När Mette-Marit betonar att de har “(...) stöttat mig genom det här”

framställs deras stöd som en form av bekräftelse. Genom att kungen och drottningen, som har stark institutionell symbolik, fortfarande stödjer kronprinsessan, skapas en grund för att även Mette-Marit ska kunna framställas som fortsatt legitim inom kungahuset.

5.3.4 Social acceptans

I materialet framställs kronprinsessans fortsatta legitimitet som beroende av hur andra aktörer värderar hennes roll. I frågan om hennes beskyddarskap blir detta tydligt, eftersom flera titlar har avsagts och hennes fortsatta roll därmed görs beroende av organisationernas uppfattningar:

Jag tycker så mycket om mina beskyddarskap. Jag är så stolt över arbetet som de organisationerna gör. De gör så mycket viktigt arbete i Norge. Det är så många duktiga människor som jobbar där. Om de inte längre ser det som positivt att jag är deras beskyddare, har jag såklart stor förståelse för det. Jag vill ju bidra, jag vill inte vara en börda för någon. De ska inte ha dåligt samvete gentemot mig. Det är viktigt för mig (SVT, 2026).

I citatet framträder det att kronprinsessan är beroende av andra aktörer för att hennes roll ska uppfattas som legitim. Fokus riktas även mot organisationernas faktiska samhällsnytta istället för hennes egen status som beskyddare. I formuleringen: "Om de inte längre ser det som positivt att jag är deras beskyddare, har jag såklart stor förståelse för det" (SVT, 2026), framställer kronprinsessan sig inte som självklar i uppdragen. Hennes beskyddarskap måste uppfattas som meningsfullt av organisationerna själva. När hon fortsätter med "Jag vill ju bidra, jag vill inte vara en börda för någon" (SVT, 2026), aktiveras en norm om att kungliga uppdrag måste uppfattas som meningsfulla och värdeskapande snarare än belastande. Detta ligger i linje med Díez-De-Castro och Peris-Ortiz (2018), som argumenterar för att social acceptans är en grundläggande förutsättning för legitimitet, eftersom handlingar måste uppfattas som lämpliga i relation till samhällets rådande normer och värderingar. Samma försök att knyta den egna rollen till bredare föreställningar om institutionellt förtroende framträder när kronprinsessan talar om tillit till monarkin:

Men jag tror starkt på monarkins betydelse i Norge. Och jag tror starkt på att tillit är en av de finaste värderingarna i vårt samhälle. Och jag hoppas verkligen att det här

inte försvagar tilliten till institutionen på lång sikt. Det vore ledsamt för mig (SVT, 2026).

Formuleringen “(...) jag hoppas verkligen att det här inte försvagar tilliten till institutionen på lång sikt” (SVT, 2026), erkänner att krisen kan få konsekvenser bortom den enskilda händelsen. Här synliggörs att kungahusets legitimitet inte tas för given, utan är beroende av publikens fortsatta förtroende (Balmer et al., 2006). Samtidigt fungerar citatet som ett försök att skilja mellan den aktuella krisen och institutionens långsiktiga betydelse. Genom att tala om “(...) tillit till institutionen” (SVT, 2026), riktas uppmärksamheten bort från Mette-Marit och mot monarkin som en större samhällelig institution med starkt förtroende.

5.3.5 Samlad legitimitetskonstruktion

Sammantaget visar analysen hur legitimitet framställs genom att kriskommunikationen kopplar den enskilda krisen till bredare föreställningar om vad kungahuset bör representera. De diskursiva konstruktionerna rör sig därmed från Mette-Marits relation till Epstein mot värden och normer som ansvar, medkänsla, familj, stabilitet, förtroende och samhällsnytta. På så sätt försöker kommunikationen skapa en bild av att institutionen fortfarande är förankrad i de värden som förväntas göra den legitim, även när en enskild företrädares omdöme ifrågasätts. Samtidigt framträder en spänning genomgående i denna legitimitetskonstruktion: kronprinsessan kopplas till institutionen, men samtidigt ska kungahusets långsiktiga betydelse och värden inte definieras av hennes agerande.

6. Diskussion och slutsatser

Studien syftar till att undersöka hur diskursiv legitimitet konstrueras i strategisk extern kriskommunikation. Krisen kring Mette-Marit och Epstein är relevant för syftet eftersom den synliggör hur en institution behöver upprätthålla legitimitet genom kriskommunikation. Fallet berör en monarki, vars legitimitet bygger på värden som tradition, kontinuitet, symbolisk trovärdighet och social acceptans (Urde et al., 2007). När en kronprinsessa associeras med Epstein, som symboliserar motsatsen till de värden monarkin förväntas representera, uppstår en problematik. Detta aktualiserar en fråga om hur en sådan koppling riskerar att påverka hela institutionens legitimitet. Krisen handlar därför inte bara om relationen i sig, utan om hur den strategiskt görs begriplig och hanterbar genom språk. Det är här den diskursiva legitimiteten blir central.

Mot denna bakgrund är studiens centrala bidrag att visa hur strategisk extern kriskommunikation i en monarki fungerar som diskursiv gränsdragning för legitimering. Diskursiv gränsdragning har som syfte att hålla krisen i ett mellanläge, eftersom kungahuset inte kan välja mellan total distansering och fullt institutionellt ansvarstagande. Om krisen avgränsas till Mette-Marit riskerar kungahuset att framstå som undvikande i ansvarstagandet. Om krisen däremot kopplas för starkt till institutionen riskerar hela monarkins legitimitet att påverkas. Legitimeringen i språket består därför av att kontinuerligt välja var gränsen ska dras. På detta sätt gör diskursiv gränsdragning de kommunikativa spänningarna hanterbara istället för att lösa dem helt. Detta innebär att spänningarna i kommunikationen inte bör förstås som svagheter, tvärtom visar analysen att de är en central del av legitimeringen. Detta kan förstås som en form av diskursiv selektivitet, där legitimitetsarbetet inte enbart handlar om vad som ska kommuniceras, utan också strategiskt välja vad som ska hållas isär.

Studien tog sin utgångspunkt i behovet att studera kriskommunikation och diskursiv legitimitet tillsammans, eftersom tidigare forskning visar att de sällan studerats i relation till varandra. Genom att applicera diskursiv legitimitet som ett nyanserat perspektiv på strategisk extern kriskommunikation bidrar studien med ny kunskap om hur legitimitet språkligt upprätthålls, när en institution med en stark grundläggande legitimitet befinner sig i kris. Diskursiv gränsdragning visar hur legitimitet i kris konstrueras genom att kommunikationen strategiskt drar gränser i de fem diskursiva element som Vaara et al. (2024) presenterar.

Analysen visar att kommunikativa spänningar uppstår inom och mellan elementen. Studien föreslår därmed diskursiv gränsdragning som en fördjupning av förståelsen kring diskursiv legitimitet som Vaara et al. (2024) beskriver, med en specifik inriktning på kris.

Studien problematiserar även en förenklad förståelse av ansvar i kriskommunikation. Inom SCCT förstås ansvar som något som organisationer antingen accepterar, förnekar eller reducerar beroende på krisens karaktär och graden av tillskrivet ansvar (Coombs, 2007). Analysen visar däremot att ansvar sorteras och fördelas genom diskursiv positionering. Frågan blir inte enbart om kungahuset tar ansvar, utan hur mycket ansvar som placeras hos Mette-Marit, hur mycket ansvar som placeras hos Epstein och hur mycket ansvar institutionen själv kan bära utan att påverkas negativt. Ansvar tillskrivs alltså inte endast till kungahuset som institution, utan fördelas diskursivt mellan aktörer på ett sätt som gör krisen hanterbar.

Kronprinsessan och institutionen rör sig mellan flera olika positioneringar, samtidigt är Epsteins position relativt stabil genom hela kriskommunikationen. Epstein konstrueras konsekvent som den aktör vars handlingar utgör krisens problematiska centrum. Denna stabila positionering fyller en viktig legitimerande funktion, genom att hålla kvar Epstein som den huvudsakliga skyldiga aktören kan kommunikationen skapa rörlighet i de andra positionerna. Mette-Marit kan framställas som både ansvarig och manipulerad, både som kunglig företrädare och sårbar individ. Institutionen kan samtidigt framstå som både berörd och distanserad, som både stödjande och kontrollerande.

På samma sätt skapas en stabil positionering kring kungen och drottningen. I språket positioneras de som bortkopplade aktörer, och fortsätter därför att fungera som symboler för kungahusets värden, samtidigt som ansvaret individualiseras till kronprinsessan. Även om samtliga aktörer ingår i institutionen, fördelas ansvaret olika mellan dem och institutionen som helhet. Analysen visar därför att fokus på ansvar i SCCT behöver kompletteras med en bredare förståelse för avståndstagande inom institutioner. Det avgörande är inte enbart vilken grad av ansvar som tillskrivs kungahuset, utan att Mette-Marit inte kan separeras som en extern aktör. Som kronprinsessa, hustru till den framtida kungen och en del av monarkins framtid kan kungahuset inte hantera krisen genom att helt distansera sig från henne. De är både beroende och bundna till den person som orsakat legitimitetshotet.

Studien visar därmed att monarkier präglas av en särskild sårbarhet. En vanlig organisation i kris kan skapa distans till sina anställda genom uppsägningar, omorganiseringar eller ledningsbyten. Ett kungahus saknar sådana möjligheter, eftersom dess företrädare inte är utbytbara funktioner utan symboliska bärare av institutionen. En kronprinsessa kan därför inte fullt ut separeras från kungahuset, men kan inte heller representera hela kungahuset. När institutionell separation inte är möjlig blir diskursiv gränsdragning nödvändig. Kommunikationen måste därmed diskursivt skapa de gränser som institutionen själv inte kan upprätta. Det är genom dessa gränsdragningar som kommunikationen försöker skapa en selektiv diskurs där krisen erkänns, men avgränsas; där ansvar tas, men sorteras; och där institutionen påverkas, men inte definieras av krisen.

Studiens frågeställningar besvaras genom analysens tre lager, där varje lager fördjupar förståelsen av hur legitimitet konstrueras diskursivt i kriskommunikationen. I ett första lager synliggörs hur legitimering sker genom ett samspel mellan flera diskursiva strategier som både förstärker och spänner mot varandra. I ett andra lager förstärks spänningarna i hur ansvar inte bara fördelas mellan aktörer, utan sorteras och avgränsas genom diskursiva positioneringar. I ett tredje lager framträder hur kungahuset återkommande försöker förankra kungahuset i de värden och normer som gör institutionen socialt accepterad. Samtidigt uppstår här en djupare symbolisk spänning: ju starkare kommunikationen betonar monarkins symboliska värden, desto tydligare blir också kontrasten till Epstein. Epstein representerar allt det som kungahuset måste distansera sig från för att kunna framstå som legitimt. Kommunikationen kring Epstein blir därför motstridig. Den behövs för att tydliggöra det huvudsakliga problemet, men den förstärker samtidigt allvaret i Mette-Marits koppling till honom.

Tillsammans visar analysens lager att legitimitet diskursivt konstrueras genom ett samspel där språket hela tiden drar gränser i strategier, ansvarsfördelning och institutionella värden. Studien visar att krisen görs hanterbar genom att den aldrig placeras på en nivå. Den är inte bara personlig och inte bara institutionell. Den rör sig hela tiden mellan dessa två nivåer och skapar därigenom legitimitet genom den diskursiva gränsdragningen.

6.1 Förslag till vidare forskning

Framtida forskning kan vidareutveckla diskursiv gränsdragning inom andra former av kriskommunikation. Det vore särskilt intressant att undersöka hur andra typer av organisationer i kriser diskursivt försöker dra gränser mellan ansvar, tidsramar och aktörer för att skydda sin legitimitet. På så sätt kan resultaten prövas bortom denna studie och bidra till en bredare förståelse av hur legitimitet konstrueras diskursivt i kriser. Vidare kan framtida studier fördjupa relationen mellan SCCT och diskursiv legitimitet, där inte endast ansvarstillskrivning bör analyseras, utan också aktörens grad av avståndstagande inom institutionen. Denna studie visar att ansvar diskursivt sorteras och positioneras mellan olika aktörer inom institutioner. Det vore därför relevant att undersöka hur sådan ansvarssortering förekommer i andra kriskontexter.

Ett annat viktigt område är publikens reaktioner på strategisk kriskommunikation med ett applicerat diskursivt legitimitetsperspektiv. Eftersom denna studie analyserar institutionens egen externa kommunikation kan framtida forskning undersöka hur publiken uppfattar och tolkar kriser genom det diskursiva arbete som utförs. Detta skulle bidra med kunskap om hur legitimitet inte bara konstrueras av organisationer, utan också förhandlas i mötet med publikens tolkningar.

6.2 Råd till praktiker

För praktiker inom institutionell kriskommunikation visar studien att kriser bör hanteras genom diskursiva gränsdragningar. I institutioner som monarkier, där individ och institution är svåra att separera, räcker det inte att avgöra vilken responsstrategi som ska användas. Kommunikatörer behöver också bedöma var gränsen språkligt ska dras mellan privat och institutionellt för att kunna upprätthålla legitimitet. Studien visar även vikten av att diskursivt sortera och positionera ansvar: vad individen ansvarar för, vad institutionen ansvarar för och vad som inte kan besvaras. Detta möjliggör att kommunikatörer kan dra diskursiva gränsdragningar i kriskommunikationen för att konstruera legitimitet.

Referenslista

- Balmer, J. M. T., Greyser, S. A., & Urde, M. (2006). *The Crown as a corporate brand*. Journal of Brand Management, 14(1/2), 137.
<https://doi.org/10.1057/palgrave.bm.2550031>
- Benoit, W. L. (2014). *Accounts, excuses, and apologies*. State University of New York Press.
- Bitektine, A., & Haack, P. (2015). *THE "MACRO" AND THE "MICRO" OF LEGITIMACY*. The Academy of Management Review, 40(1), 49.
<http://dx.doi.org/10.5465/amr.2013.0318>
- Bryman, A., Nilsson, B., Clark, T., Foster, L., & Sloan, L. (2025). *Brymans samhällsvetenskapliga metoder*. Liber.
- Coombs, W. T. (2007). *Protecting Organization Reputations During a Crisis*. Corporate Reputation Review, 10(3), 163. <https://doi.org/10.1057/palgrave.crr.1550049>
- Det norske kongehus. (2019). *Svar til Dagens Næringsliv i 2019*.
<https://www.kongehuset.no/nyheter/uttalelse>
- Det norske kongehus. (30 januari 2026a). *Fredag 30. januar 2026*.
<https://www.kongehuset.no/nyheter/uttalelse>
- Det norske kongehus. (6 februar 2026b). *Fredag 6. februar 2026*.
<https://www.kongehuset.no/nyheter/uttalelse>
- Det norske kongehus. (17 februar 2026c). *Tilsvaret til Debatten på NRK 17. februar 2026*.
<https://www.kongehuset.no/nyheter/uttalelse>
- Det norske kongehus. (20 mars 2026d). *Svar til ulike medier i etterkant av NRK-intervjuet 20/3-26*. <https://www.kongehuset.no/nyheter/uttalelse>

- Diers-Lawson, A. (2020). *Crisis communication*. Routledge.
- Díez-De-Castro, E., & Peris-Ortiz, M. (2018). *Organizational Legitimacy. Challenges and Opportunities for Businesses and Institutions*. Springer.
<https://link.springer.com/book/10.1007/978-3-319-75990-6>
- Dowling, J., & Pfeffer, J. (1975). *Organizational Legitimacy*. The Pacific Sociological Review, 18(1), 122-136. <https://doi.org/10.2307/1388226>
- Ekman, J., & Strömberg, V. (3 februari 2026). *Norska statsministern kräver sanningen om Epstein-filerna*. SVT
<https://www.svt.se/nyheter/utrikes/norska-statsministern-kraver-sanningen-om-epstein-filerna>
- Eksell, J., & Thelander, Å. (2014). *Kvalitativ analys inom strategisk kommunikation*. I Eksell, J., & Thelander, Å. (2014). *Kvalitativa metoder i strategisk kommunikation*. Studentlitteratur.
- Falkheimer, J. (2014). *Att blanda metoder utan att blanda äpplen och päron*. I Eksell, J., & Thelander, Å. (2014). *Kvalitativa metoder i strategisk kommunikation*. Studentlitteratur.
- Falkheimer, J. (2021). *Legitimacy Strategies and Crisis Communication*. In Hannah, E (ed.), *Oxford Research Encyclopedia of Politics*. (New York, NY, online edn, Oxford Academic, 7 Apr. 2016-). <https://doi.org/10.1093/acrefore/9780190228637.013.1567>
- Frandsen, F., & Johansen, W. (2020). *Crisis communication*. De Gruyter Mouton.
<https://doi.org/10.1515/9783110554236>
- Frandsen, F., & Johansen, W. (2017). *Organizational crisis communication*. SAGE.
- Higgins, C., & Walker, R. (2012). *Ethos, logos, pathos*. Accounting Forum, 36(3), 194.
<https://doi.org/10.1016/j.accfor.2012.02.003>

- Hossain, M., Islam, M. T., Momin, M. A., Nahar, S., & Alam, M. S. (2019). *Understanding Communication of Sustainability Reporting*. Journal of Business Ethics, 160(2), 563. <https://doi.org/10.2307/45278234>
- Heide, M., & Simonsson, C. (2016). *Krisen inifrån*. Studentlitteratur.
- Heide, M., & Simonsson, C. (2014). *Kvalitet och kunskap i fallstudier*. I Eksell, J., & Thelander, Å. (2014). *Kvalitativa metoder i strategisk kommunikation*. Studentlitteratur.
- Kress, G., & Bezemer, J. (2023). *Multimodal discourse analysis*. The Routledge Handbook of Discourse Analysis, 139-155. <https://doi.org/10.4324/9781003035244>
- Lawrence, T., & Suddaby, R. (2006). *Institutions and institutional work*. In S. R. Clegg, C. Hardy, T. B. Lawrence, W. R. Nord (Eds.) *Institutions and institutional work* (2 ed., pp. 215-254). SAGE Publications Ltd, <https://doi.org/10.4135/9781848608030.n7>
- Machin, D., & Mayr, A. (2023). *How to Do Critical Discourse Analysis*. SAGE. <https://doi.org/10.4135/9781036212933>
- Meyer, J. W., & Rowan, B. (1977). *Institutionalized Organizations*. American Journal of Sociology, 83(2), 340. <https://doi.org/10.1086/226550>
- Möllerström, V., & Stenberg, J. (2014). *Diskursanalys som metod inom strategisk kommunikation*. I Eksell, J., & Thelander, Å. (2014). *Kvalitativa metoder i strategisk kommunikation*. Studentlitteratur.
- Ndlela, M. N. (2019). *Crisis Communication*. Springer International Publishing. <https://link.springer.com/book/10.1007/978-3-319-97256-5>
- O'Rourke, J. S., IV, & Smith, J. A. (2023). *Strategic crisis communication*. Routledge. <https://doi.org/10.4324/9781003322849>
- Palm Ekspong, I. (31 januari 2026). *Omfattande kontakt mellan Epstein och Mette-Marit i nya*

släppet. SVT.

<https://www.svt.se/nyheter/utrikes/omfattande-kontakt-mellan-epstein-och-mette-marit-i-nya-slappet>

Patton, M. Q. (1990). *Qualitative evaluation and research methods*. SAGE.

Peng, C., Liu, S., & Lu, Y. (2021). *The discursive strategy of legitimacy management*. Asia Pacific Journal of Management, 38(2), 519-545.
<https://doi.org/10.1007/s10490-019-09667-z>

Prasad, P. (2005). *Crafting qualitative research. working in the postpositivist traditions*. M.E. Sharpe, c.<https://doi.org/10.4324/9781315705385>

Rehnberg, H. S., & Grafström, M. (2026). *Giving Coronavirus a Face*. Scandinavian Journal of Public Administration, 30(1), 58. <https://doi.org/10.58235/sjpa.40318>

Silverman, D. (2017). *Doing qualitative research*. SAGE.

Simonsen, S. (2019). *Discursive legitimation strategies*. Discourse & Society, 30(5), 503.
<https://doi.org/10.1177/0957926519855786>

Suchman, M. C. (1995). *Managing Legitimacy*. The Academy of Management Review, 20(3), 571-610.
<http://ludwig.lub.lu.se/login?url=https://www.proquest.com/scholarly-journal/s/managing-legitimacy-strategic-institutional/docview/210941848/se-2?accountid=12187>

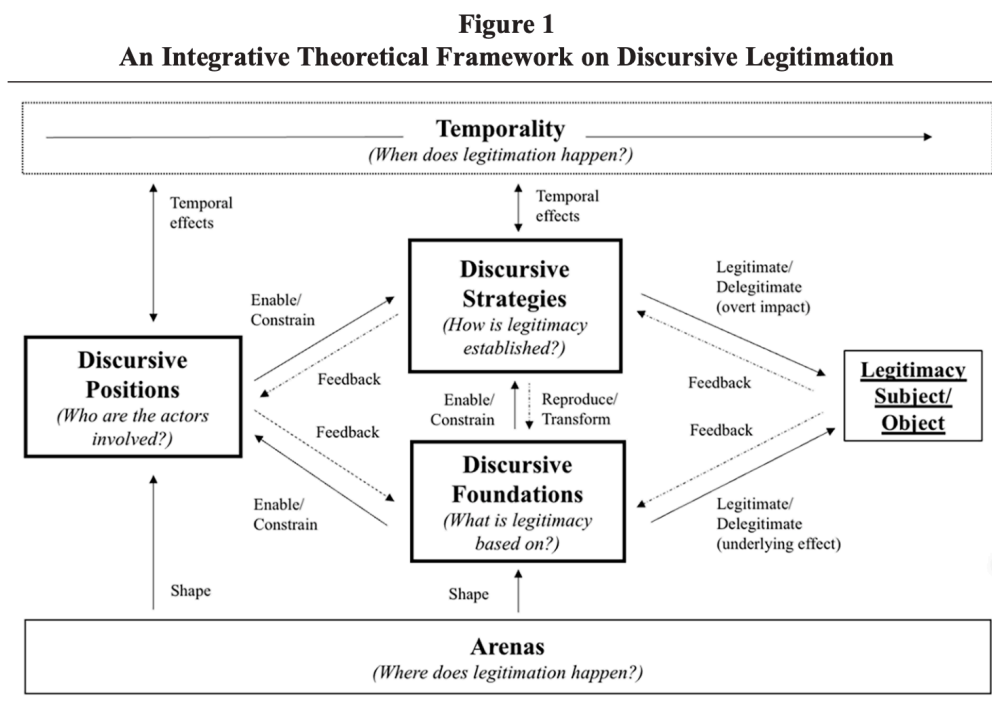
Svenbro, M., & Wester, M. (2023). *Examining Legitimacy in Government Agencies' Crisis Communication*. International Journal of Strategic Communication, 17(1), 54.
<https://doi.org/10.1080/1553118X.2022.2127358>

SVT. (20 mars 2026). *Kronprinsessan Mette-Marit talar ut om Epstein* [Video].
<https://www.svtplay.se/klipp/jLJrBWd/kronprinsessan-mette-marit-talar-ut-om-jeffrey-epstein>

- Urde, M., Greyser, S. A., & Balmer, J. M. T. (2007). *Corporate brands with a heritage*. Journal of Brand Management, 15(1), 4. <https://doi.org/10.1057/palgrave.bm.2550106>
- Vaara, E., Aranda, A. M., & Etchanchu, H. (2024). *Discursive Legitimation*. Journal of Management, 50(6), 2343. <https://doi.org/10.1177/01492063241230511>
- Vaara, E., & Tienari, J. (2011). *On the Narrative Construction of Multinational Corporations*. Organization Science (INFORMS), 22(2), 370. <https://doi.org/10.1287/orsc.1100.0593>
- Vaara, E., Tienari, J., & Laurila, J. (2006). *Pulp and Paper Fiction*. Organization Studies, 27(6), 789. <https://doi.org/10.1177/0170840606061071>
- Vaara, E. (2014). *Struggles over legitimacy in the Eurozone crisis*. Discourse & Society, 25(4), 500. <https://doi.org/10.1177/0957926514536962>
- Van Leeuwen, T. (2007). *Legitimation in discourse and communication*. DISCOURSE & COMMUNICATION, 1(1), 91. <https://doi.org/10.1177/1750481307071986>
- Winther Jørgensen, M., & Phillips, L. (2002). *Discourse analysis as theory and method*. Sage Publications Ltd. <https://doi.org/10.4135/9781849208871>
- Yang, C., Perera, A., Wu, J., & Habib, A. (2026). *Reporting in Times of Crisis*. Financial Accountability & Management, 42(2), 172. <https://doi.org/10.1111/faam.70015>
- Ågren, M., Eriksson, M., Sataøen, H., Rasmussen, J., & Wester, M. (2025). *Strategic Communication and Preparedness*. Örebro Studies in Media and Communication. <https://oru.diva-portal.org/smash/get/diva2:1947456/FULLTEXT01.pdf>

Bilagor

Bilaga 1

Bilaga 2

Typ av material	Plattform/Källa	Format	Innehåll
Videointervju	Traditionell media, SVT.	Audiovisuellt.	21 minuter lång intervju med Mette-Marit.
Pressmeddelanden	Kungahusets officiella webbplats.	Text.	Fem officiella uttalanden kopplade till krisen.
Sociala medier-inlägg	Kungahusets officiella Instagramkonto.	Inlägg.	Två inlägg relaterade till krisen och dess hantering.

Bilaga 3

Analysschema				
Huvudkod A: Diskursiva legitimeringsstrategier i kriskommunikation				
Underkoder:	A ₁ : Normalisering	A ₂ : Moralisering	A ₃ : Auktorisering	A ₄ : Rationalisering
Vad kodas?	Diskursiva strategier som framställer krisen som hanterbar eller förklarlig.	Diskursiva strategier som legitimerar organisationens agerande genom hänvisningar till värden och normer (t.ex. ansvar, omsorg, respekt).	Diskursiva strategier som legitimerar handlingar genom att hänvisa till etablerade institutionella ordningar, roller eller regler.	Diskursiva strategier som legitimerar beslut och handlingar genom logiska resonemang, förklaringar eller praktiska skäl.
Exempel:	Krisen beskrivs som "Beklaglig", "Komplex", "Missförstådd" eller "Enskild händelse"	Hänvisningar till familj, värdighet, ansvar eller nationella värden "Vi ser allvarligt på detta", "Vi beklagar"	Hänvisningar till tradition, roll eller procedur "Kungahuset följer etablerade rutiner"	Förklaringar till varför något inte kommenteras, motiveringar av beslut eller åtgärder.
Huvudkod B: Diskursiv positionering och ansvarsfördelning				
Underkoder:	B ₁ : Individualisering av ansvar	B ₂ : Institutionell distansering	B ₃ : Ansvarsförskjutning	B ₄ : Tystnad som ansvarshantering
Vad kodas?	Diskursiva konstruktioner där ansvar placeras hos en enskild individ snarare än institutionen.	Diskursiva konstruktioner där institutionen positioneras som separerad från individens handlingar eller relationer.	Diskursiva konstruktioner där ansvar placeras utanför institutionen, exempelvis till externa aktörer eller tidigare händelser.	Diskursiva konstruktioner där tystnad, frånvaro av kommentarer eller begränsad information används strategiskt för att undvika att förstärka krisen.
Exempel:	Fokus på Mette-Marit som privatperson, inte kungahuset som organisation. "Detta är en privat angelägenhet"	Skillnad mellan "Familjen", "Kronprinsessan" och "Kungahuset" "Privat relation", "Inte kopplat till kungahuset"	Betoning på tidigare kontakter, missförstånd eller mediernas rapportering. "Det ligger utanför vår kontroll"	Avsaknad av kommentarer ramas in som en medveten strategi. "Vi kommenterar inte privata relationer"
Huvudkod C: Institutionell legitimitet i relation till bredare föreställningar				
Underkoder:	C ₁ : Värdegemenskap	C ₂ : Kontinuitet och stabilitet	C ₃ : Återuppbygga förtroende	C ₄ : Social acceptans
Vad kodas?	Diskursiva	Diskursiva	Diskursiva konstruktioner	Diskursiva konstruktioner

	konstruksjoner som knyter institusjonen til delade samhälleliga värden och normer.	konstruksjoner där institusjonen framställs som stabil, bestående och handlingskraftig trots krisen.	som syftar till att återuppbygga och stärka publikens förtroende genom att signalera ansvar, förståelse eller transparens.	som syftar till att skapa eller upprätthålla social acceptans genom att rama in krisen och institusjonens agerande som begripligt, rimligt och acceptabelt.
Exempel:	Betoning på respekt, ansvar, öppenhet, stabilitet eller värdighet. Hänvisningar till samhällsansvar eller att tjäna folket.	Fokus på institusjonens fortsatta arbete och funktion. Hänvisningar till tradition, kontinuitet och samhällsroll.	Formuleringar om förståelse, ansvar eller transparens. Uttalanden som signalerar åtgärder eller ansvarstagande.	Försök att framställa krisen som hanterad, begränsad eller privat. Formuleringar som söker förståelse eller acceptans från publiken.

Bilaga 4

detnorskekongehus

Vi forstår de sterke reaksjonene folk har på det som har kommet fram de siste dagene.

Kronprinsessen tar sterk avstand fra Epsteins overgrep og kriminelle handlinger. Hun er veldig lei seg for ikke å ha forstått tidlig nok hva slags menneske han var.

Kronprinsessen ønsker å fortelle om det som skjedde og forklare seg mer utfyllende.

Det klarer hun ikke nå. Kronprinsessen er i en svært krevende situasjon. Hun håper på forståelse for at hun trenger tid til å samle seg.

 51,3 t
 1 757
 5 228

Bilaga 5

Bilaga 6

